P. III. 1344

ROMANIA

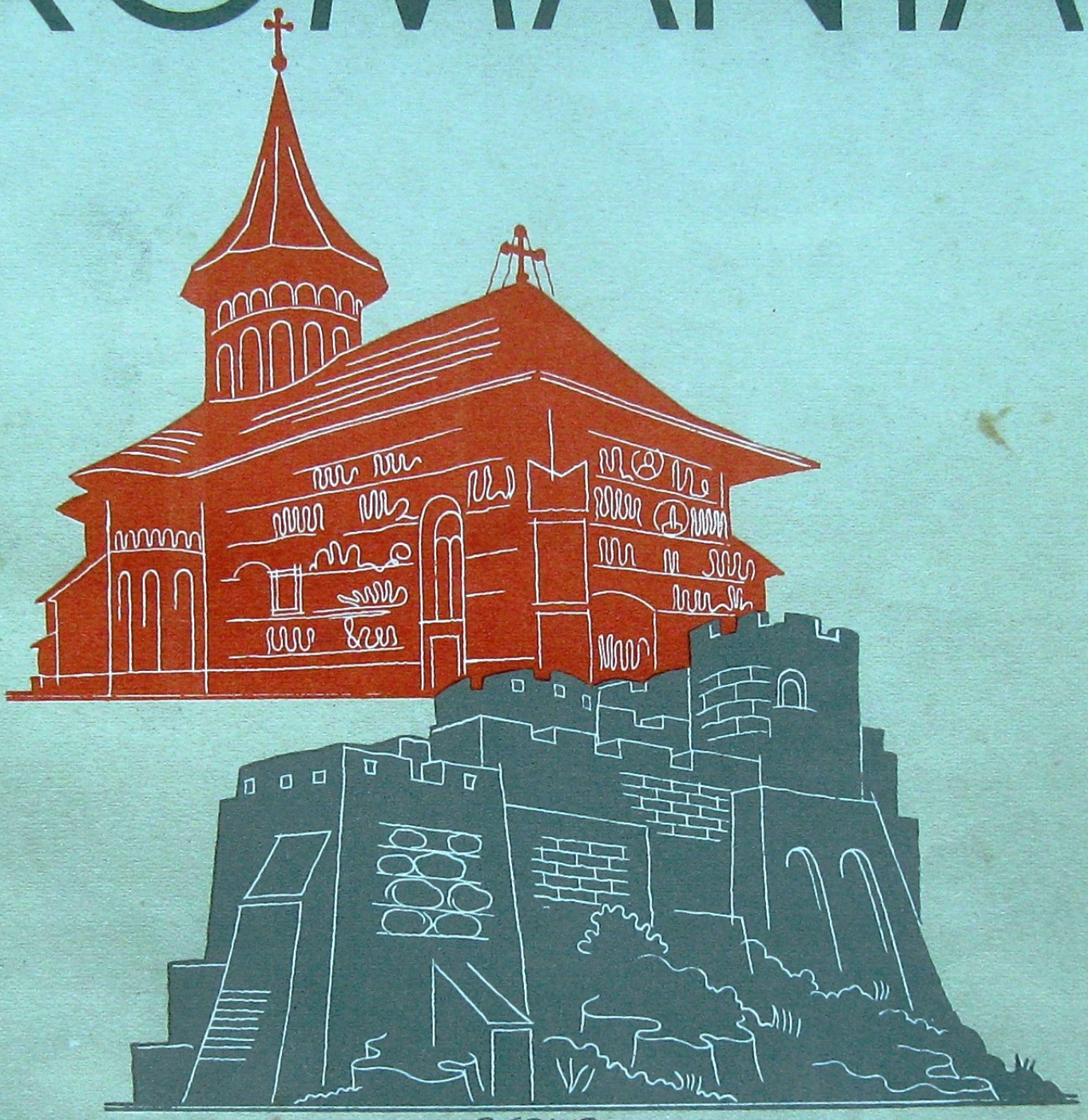

E. GRANT

P. 235924

ANUL VI. Nr. 1—2, 12
IUNIE — IULIE
1 9 4 2

O.N.T

REVISTA OFICIULUI NAȚIONAL DE TURISM

ROMANIA

REVISTA OFICIULUI NAȚIONAL DE TURISM

ANUL VI, Nr. 1–2
IUNIE-IULIE 1942

CUPRINSUL

DOI ANI
RĂSBOIUL NOSTRU SFÂNT

Prof. I. SIMIONESCU. — BASARABIA
Prof. S. MEHEDINȚI. — BUCOVINA
Prof. ST. CIOBANU. — CETĂȚI BASARABENE
E. ȘERBU. — MĂNĂSTIRI BASARABENE
G. G. RĂDULESCU. — MĂNĂSTIRILE BUCOVINEI
PLAJELE BASARABIEI

CRONICA
A. CORBU. — OPORTUNITATE
HORIA NIȚULESCU. — TURISMUL CA PROBLEMĂ DE CULTURĂ
TH. MELCESCU. — TELEFONUL IN MUNȚI
C. MUNTEANU. — PENTRU O CONȘTIINȚĂ TURISTICĂ ROMÂNEASCĂ
G. G. R. — DESPRE INDICATOARELE TURISTICE
ECONOMIA TURISMULUI

REPORTAJ TURISTIC

RESTAURAREA HOTELULUI „DELTA"-VĂLCOV. — HOTELUL TURISTIC „TURNU-SEVERIN". — OFICIUL TURISTIC GERMAN. — PARTICIPAREA O. N. T. LA EXPOZIȚIILE DIN LIPSCA ȘI MILANO. — EXCURSII IN ȚARĂ PENTRU OFIȚERII GERMANI. — EXPOZIȚIA „CROAȚIA IN IMAGINI". — VIZITA SCRIITORILOR SLOVACI LA MINISTERUL PROPAGANDEI NAȚIONALE. — EXCURSIA GAZETARILOR ITALIENI IN ȚARĂ. — EXPOZIȚIA DE ICOANE ROMÂNEȘTI PE STICLĂ, DIN COLECȚIA I. C. IOANIDU.

INFORMAȚIUNI

COPERTA: P. GRANT — ACUARELE DE ANTON KAINDL — DESENE DE A. VULPE.

REDACȚIA: STR. WILSON 8, TEL. 4.64.60.

ABONAMENTUL: 960 LEI ANUAL
UN NUMĂR LEI 80

P. 235924

BIBLIOTECA

M. S. REGELE MIHAI I
AL TUTUROR ROMÂNILOR

DOI ANI încheiați de tăcere despart ultimul nostru număr, închinat „Dunărei" în Iulie 1940, de numărul de față, prin care „ROMÂNIA" își reia apariția.

Doi ani de grele încercări și de adânci prefaceri.

Un an de amare triste̦ți românești, în care acest nume sfânt, România, a fost păstrat în adâncul sufletelor, căci numai acolo, în inima noastră îndoliată, îl mai puteam rosti întreg, după sfâșierea granițelor. În tăcere, un neam întreg se pregătea de luptă, călindu-se în aspre suferințe.

MAREȘALUL ION ANTONESCU
CONDUCĂTORUL STATULUI ROMÂN

A urmat apoi anul învierii.

Anul strălucitoarelor biruințe românești asupra nedreptății.

Ca pe o cuminecătură au primit flăcăii țării ordinul izbăvirii din Iulie 1941: *„Treceți Pratul!"*

Hotarul silniciei era sfărâmat. Ostașii Regelui Mihai I, sub înțeleapta comandă a bravului lor Comandant de Căpetenie, Mareșalul Ion Antonescu, au făcut să răsune de vuetul

marşului lor biruitor pământul sfânt al Basarabiei şi Bucovinei. In câteva săptămâni de lupte dârze, mândrele cetăţi voevodale de pe Nistru hotărniceau din nou la răsărit graniţele veşnice ale României.

In neclintită frăţie de arme cu ostaşii Marelui Reich German, armatele române au trecut în iureş Nistrul, Bugul, Niprul, Donul, ducând faima vitejiei româneşti pe cele mai înalte culmi de glorie şi împrăştiind în lumea întreagă răsunetul bravurei lor îngemănată cu jertfa: Odessa, Simferopol, Kerci, Sevastopol.

Acestor eroi neînfricaţi le închinăm prinosul preţuirei şi recunoştinţei noastre, oglindind în paginile revistei imaginile marşului lor biruitor spre răsărit. Pe urmele lor glorioase, reluăm astăzi firul rupt acum doi ani, prezentând frumuseţea ţinuturilor basarabene şi bucovinene pe care ei le-au desrobit.

Vom continua să facem din numerele noastre viitoare oglinda comorilor turistice ale României şi să trezim dorul de drumeţie pe întinsul plaiurilor noastre. Farmecul lor nepreţuit, va găsi în paginile revistei aceiaş transcriere fidelă de până acum, pusă în slujba desvoltării turistice a ţării.

Şi nădăjduim că vom putea în curând îndruma paşii cititorilor noştri spre toate privelişti minunate, care păstrează în freamătul frunzelor şi în strălucirea florilor, sufletul celor căzuţi pentru desrobirea gliei strămoşeşti şi cântecul de glorie al ostaşului român ce stă de veghe neclintit şi le va păstra pururi întregite.

DOMNUL PROF. MIHAI ANTONESCU, VICE-PREŞEDINTELE CONSILIULUI DE MINIŞTRI ŞI DOMNUL MAREŞAL LIST, REPREZENTANTUL FÜHRERULUI, LA PARADA CE A AVUT LOC CU PRILEJUL ZILEI DE 10 MAI 1942.

RĂSBOIUL NOSTRU SFÂNT

„LUPTA în contra forţelor sovietice a început din Munţii Bucovinei până la Mare, în zorii zilei de 22 Iunie". Aşa suna primul comunicat de pe front al Marelui Cartier General din ziua de 23 Iunie 1941.

Inainte de a se fi împlinit un an dela silnica răpire a Basarabiei şi Bucovinei, armatele române treceau Prutul, sub Comandamentul de Căpetenie al Generalului Ion Antonescu, care avea să-şi câştige pe câmpul de luptă gradul de Mareşal şi recunoştinţa întregului Neam Românesc, a cărui dreptate şi onoare se cereau răsbunate.

Pornind în marele și sfântul războiu împotriva bolșevismului, vitejii ostași ai Regelui Mihai dovedesc din prima zi de luptă nu numai o strălucită pregătire, ale cărei rezultate aveau să se arate în imediate și răsunătoare victorii, dar și un elan nestăvilit și o bravură care smulge admirația tuturor și dovedește lumii întregi trăinicia virtuților de luptător ale românului, demne de strălucitele fapte de arme ale strămoșilor care s'au războit în atâtea rânduri și cu atâta dârzenie pentru apărarea moșiei străbune.

Infanteriști, artileriști, cavaleriști, ofițeri și soldați din toate

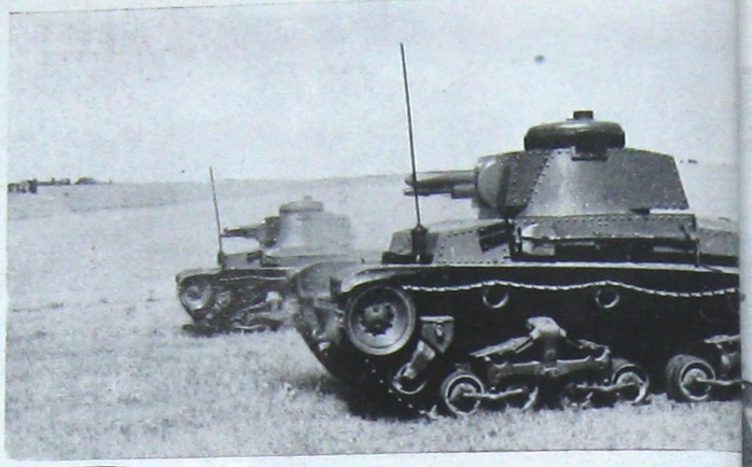

armele, însuflețiți de aceași hotărâre aprigă de a birui, deslănțuie iureșul lor de foc urmărind fără odihnă pe inamic,

sfărmând orice încercare de rezistență dinaintea avântului lor răsbunător.

Din primele clipe ale războiului Conducătorul Statului se află pe front, Comandant de Căpetenie al oștilor și îndrumător al lor la biruințele

ce se succed vertiginos. Insuși Majestatea Sa Regele vine în mijlocul ostașilor săi, urmărind desfășurarea năvalnică a operațiilor de desrobire a pământului strămoșesc.

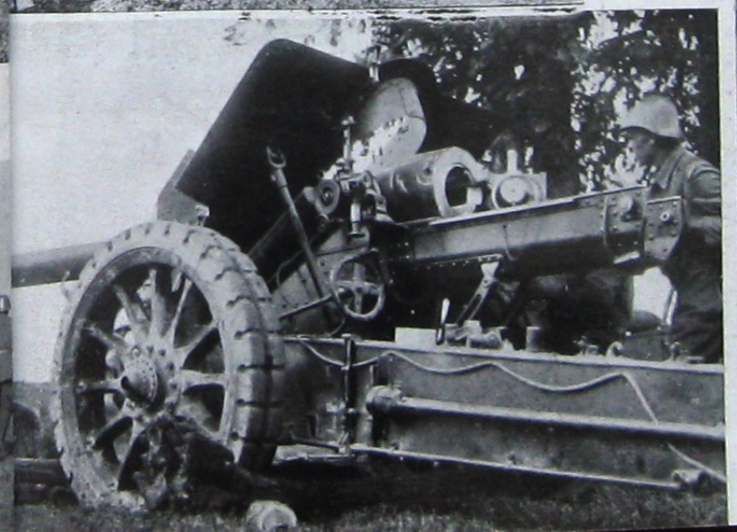

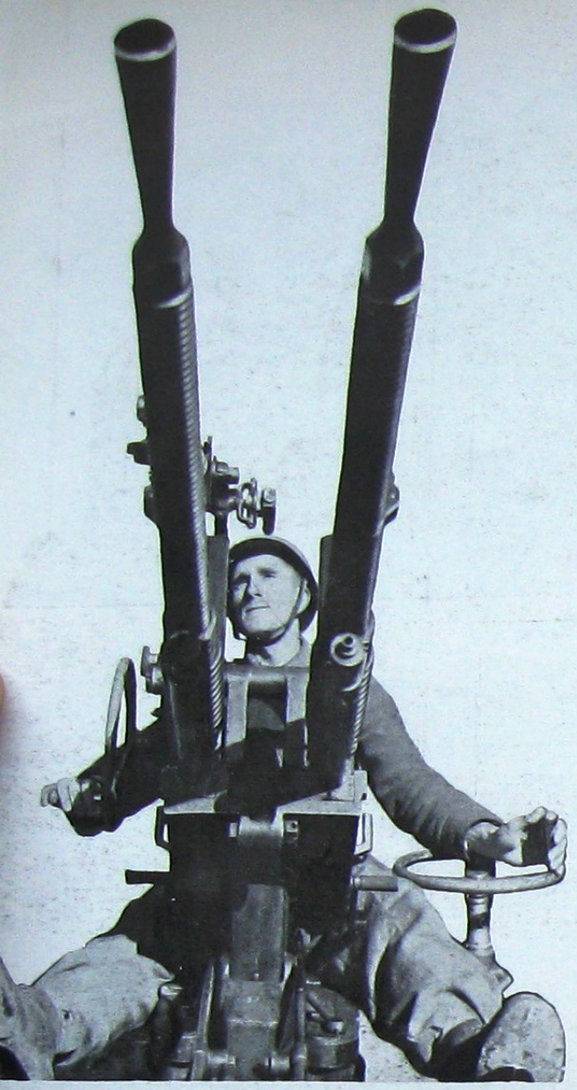

Biruință după biruință se adaugă la lanțul strălucitelor fapte de arme. Și, în timp ce vitezele armate de uscat recuceresc pas cu pas moșia cotropită de vrăjmaș, tânăra aviație românească se încununează de glorie în îndrăsnețe lupte aeriene și în nimicitoare bombardamente la inamic.

In același timp marina română de război, prin curajoasele sale unități, cucerește strălucite victorii care culminează cu scufundarea distrugătorului „Moscova".

Iar peste tot, pe front ca și în interiorul țării,

apărarea antiaeriană veghează cu neadormită grije, asigurând paza teritoriului împotriva oricărui inamic.

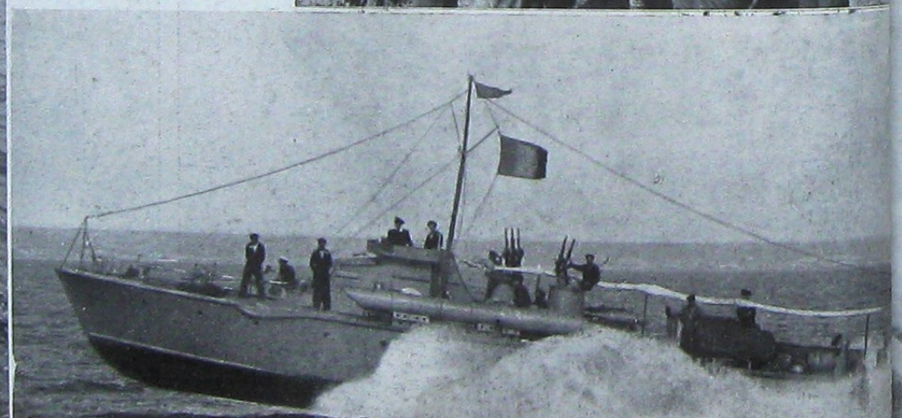

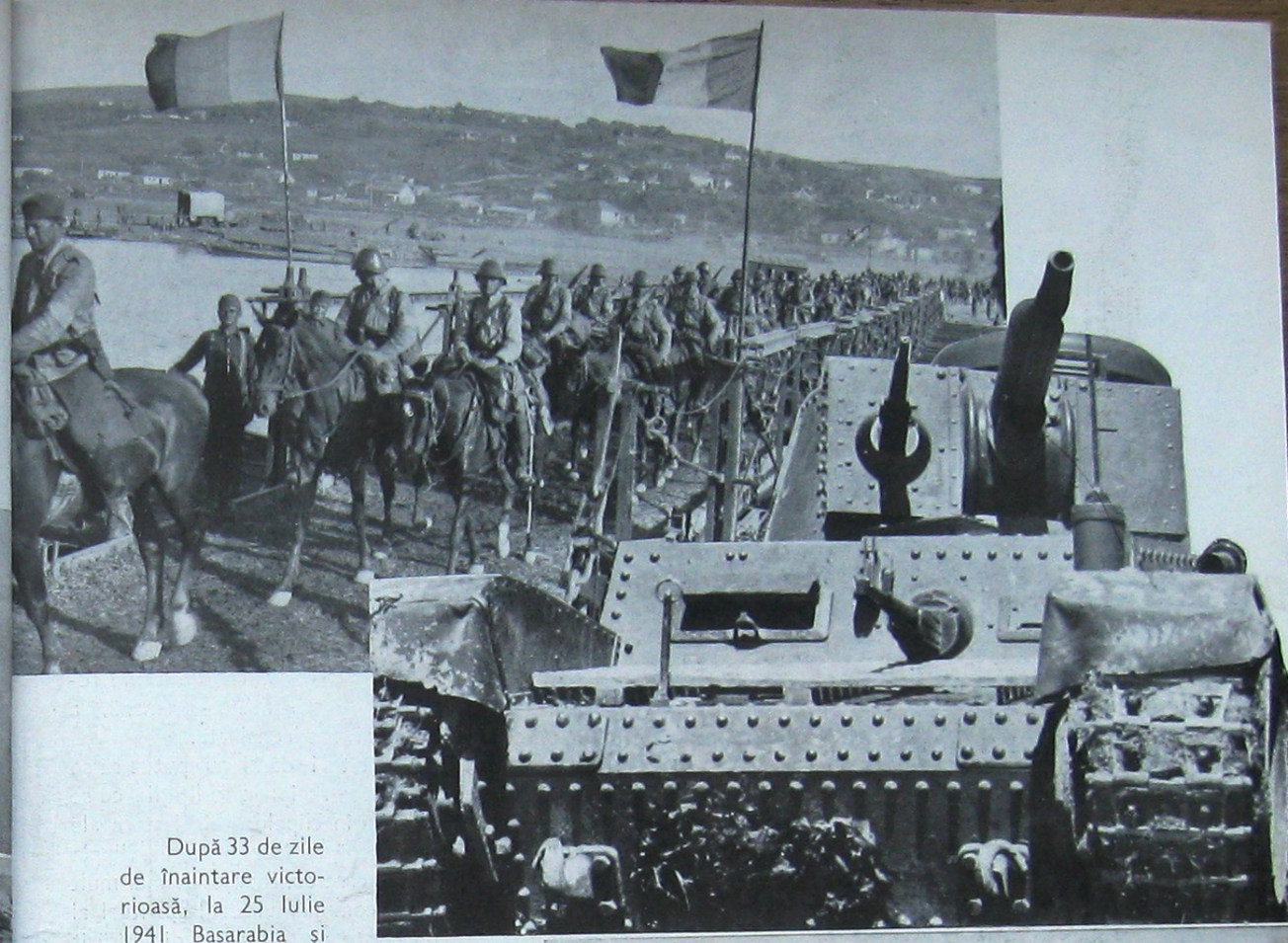

După 33 de zile de înaintare victorioasă, la 25 Iulie 1941 Basarabia și Bucovina sunt eliberate de jugul sovietic. Trupele române trec Nistrul, sfărmând brâul de foc al cazematelor bolșevice, și împresoară Odessa.

Încă dela începutul acestui război sfânt, ostaşii români pornesc la îndeplinirea misiunei lor istorice umăr la umăr cu camarazii lor germani şi încă dela începutul, contribuţia bravilor noştri aliaţi se dovedeşte impresionantă prin eroismul cu care soldatul german îşi jertfeşte sângele pentru desrobirea Basarabiei şi Bucovinei. Pe câmpiile arse de viforul de foc al luptei, se cimentează camaraderia de arme româno - germană, a cărei trăinicie devine cu fiecare clipă mai nesdruncinată.

Soldaţii acestor două popoare de luptători dârzi au putut să se cunoască temeinic, învăţând să-şi aprecieze reciproc calităţile ce se întregesc atât de fericit şi de rodnic. Urzită în clipele de încleştare ale luptei, camaraderia de arme româno-germană se întregeşte în clipele de răgaz, cu o caldă şi afectuoasă prietenie, care contopeşte şi mai mult sufletele luptătorilor pentru marea cauză comună, viitorul spiritual al Europei, care înfrăţeşte pe câmpiile din răsărit toate naţiunile sincere ale continentului.

Înţelesul preţuirii reciproce a bravurei arătată pe câmpurile de bătălie de către soldaţii germani şi români luptând umăr la umăr, se vădeşte şi mai mult în distincţiunile ce răsplătesc eroismul neînfricat al unora ca şi al celorlalţi.

Mareşalul Ion Antonescu împarte bravilor luptători germani răsplata românească a eroismului lor, în

vreme ce eroii români primesc cu mândrie pe piepturile lor înaltele decoraţii germane.

Sărbătorirea isbânzilor îi uneşte în aceiaş horă.

Bravul General Schobert, Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul" şi Colonelul Dănescu, decorat cu Crucea de Fier, şi-au găsit moarte de eroi în lupta împotriva bolşevismului.

M. S. Regele în Transnistria.

Ostașii români își continuă în acest timp marșul lor victorios. Pretutindeni armatele desrobitoare sunt primite cu cel mai fierbinte entuziasm de românii ce suferiseră aproape un an urgia bolșevică. In fiecare sat, în fiecare oră, recucerit, eroii sunt sărbătoriți ca niște soli ai Crucii, biruitori împotriva păgânilor.

In aceiaș vreme, întreaga grije a națiunii se îndreaptă spre vitejii răniți care și-au dăruit țării sângele lor.

Majestatea Sa Regele Mihai I, Majestatea Sa Regina Mamă Elena, Mareșalul Conducător, vin în mijlocul răniților pentru a le mărturisi prețuirea întregului Neam pentru jertfa lor și pentru a-i înconjura de toată recunoștința și dragostea. Prin ostenelile neprecupețite ale Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale, de sub conducerea D-nei Maria Mareșal Antonescu și ale Societății Naționale de Cruce Roșie, sprijinite de obolul călduros al românilor de pretutindeni, se asigură răniților cea mai aleasă îngrijire.

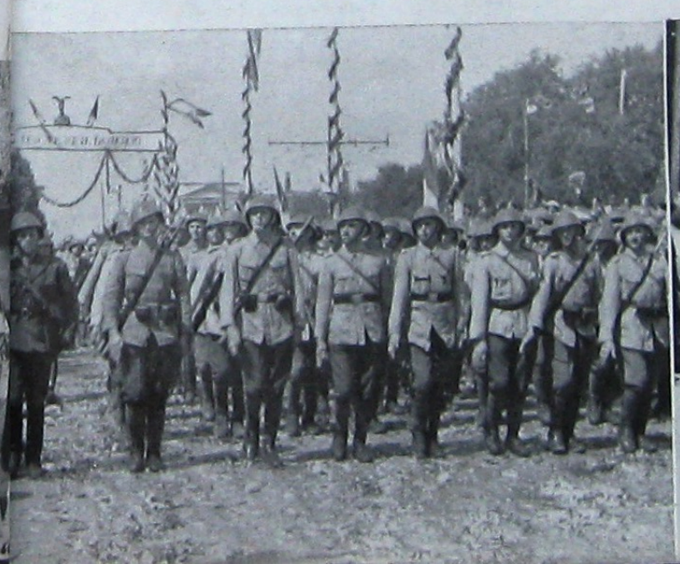

Chișinăul, Cernăuții organizează primiri entuziaste eliberatorilor. Acelaș elan de recunoștință însuflețește populația Transnistriei descătușate, care primește cu brațele deschise pe purtătorii istoriei românești, până la Bug. Graiul românesc răsună iarăș dincolo de Nistru și rugi de slavă se înalță în altarele desrobite.

In seara zilei de 16 Octomvrie 1941, D-l Prof. Mihai Antonescu, Vice-Președinte al Consiliului de Miniștri, anunță întregului Neam Românesc marea biruință a trupelor noastre: Odessa a căzut.

In ziua de 8 Noemvrie, în Capitala Țării, Țara întreagă, într'o însuflețire de apoteoză, își primește eroii, ale căror glorioase drapele trec mândre pe sub Arcul de Triumf, simbol al unității românești.

DINCOLO DE NISTRU

După eliberarea Basarabiei și Bucovinei, România continuă să fie prezentă în marea cruciadă pornită împotriva bolșevismului.

Conștiente de înalta misiune ce le revine de a lupta până la capăt pentru făurirea viitorului Europei, trupele române își continuă marșul lor biruitor spre răsărit, alături de armatele germane.

Cu o admirabilă voință de a învinge, ostașii înfruntă dârzi asprimea unei ierni înfricoșătoare, pe stepele spulberate de viscol al Ucrainei, adăogând

noui pagini de glorie în cartea biruințelor românești.

Ducând faima lor până departe în Munții Crimeii, românii mărșăluesc în aceiaș cadență cu bravii lor camarazi germani, alături de care își înscriu numele

în răsunătoare victorii, de care vorbesc cu admirație atât comunicatele de front cât și martorii din întreaga lume ai vitejiei lor fără pereche. Astfel contribuția României pe terenul militar se dovedește una din cele mai prețioase în lupta împotriva bolșevismului.

Mareşalul Mannstein elogiază eroismul ostaşilor români ce luptă sub comanda sa în Crimeia.

Pentru a răsplăti cum merită aceste fapte de arme fără pereche, însuşi Mareşalul Ion Antonescu merge să prindă pe pieptul vitejilor decoraţiile de care s'au făcut vrednici, petrecând sărbătoarea creştinească a Invierii în mijlocul ostaşilor săi.

Primăvara anului 1942 găseşte armatele române în plină ofensivă biruitoare.

Asaltul vânătorilor români la dealul Capella trezeşte entuziasmul Europei întregi, cimentând şi mai mult frăţia de arme italo-română.

Bătăliile ce se dau pe îndepărtatele câmpii din răsărit sunt noui prilejuri de afirmare a vitejiei româneşti.

Biruinţele răsunătoare dela Kerci, Eupatoria, Feodosia, Bazinul Donetului, se succed în iureş năvalnic şi ostaşii români înaintează fără răgaz, mereu mai adânc în inima bolşevismului, alături de armatele germane. Prezenţa lor se face simţită pretutindeni, de pe frontul marei bătălii dela Harcov până pe ţărmul Mării de Azov, pe care dârzenia românească îl păstrează cu străşnicie.

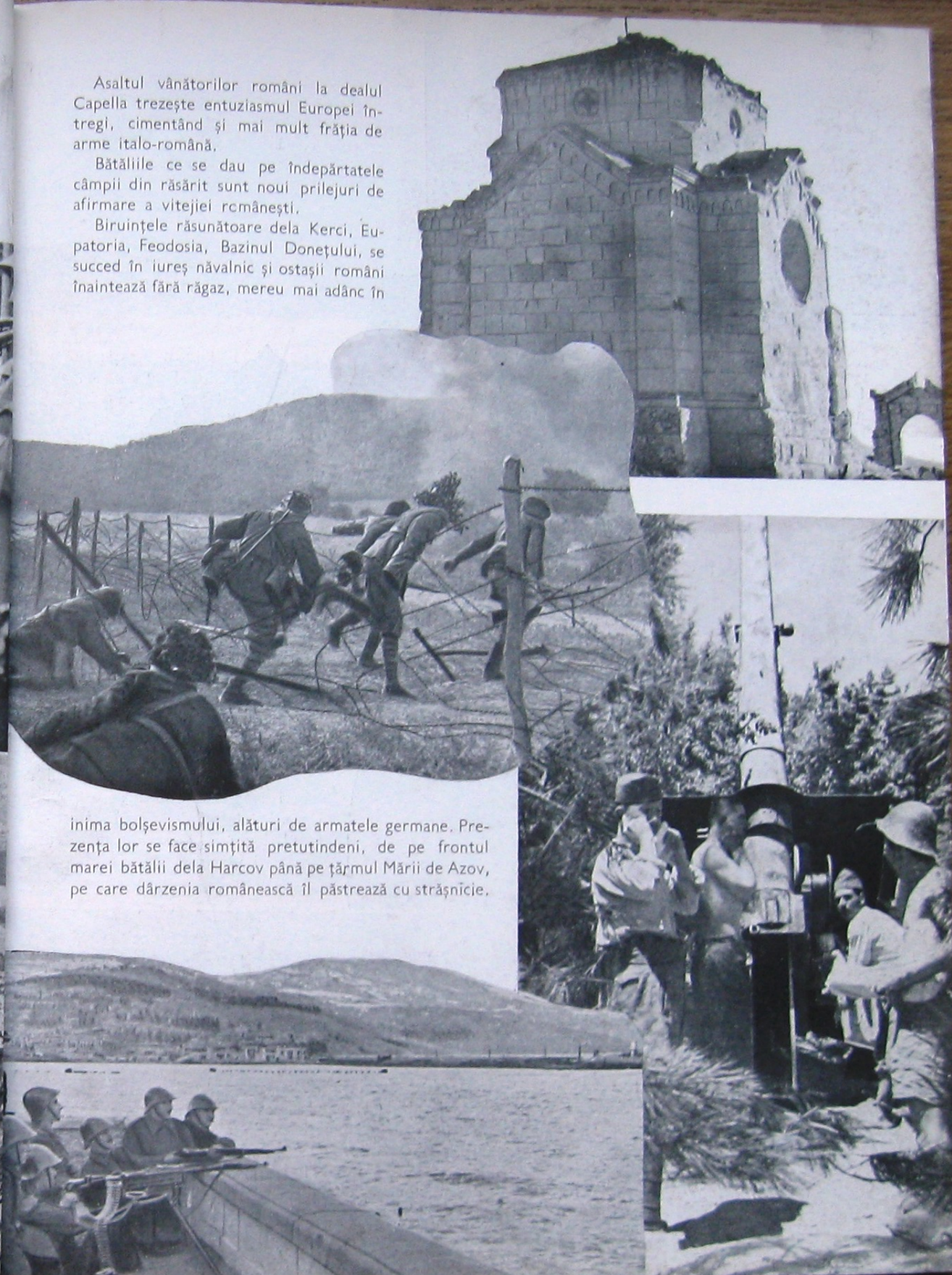

Contopindu-şi elanul lor vijelios cu acela al bravilor ostaşi ai Reichului, trupele române se acoperă de glorie în uriaşa încleştare dela asediul Sevastopolului.

Prin fulgerătoare înaintări, prin atacuri năpraznice, românii cooperează strălucit la obţinerea acestei răsunătoare biruinţe.

Dârji, bravi, nezdruncinaţi în voinţa lor de a învinge, ostaşii noştri înaintează astăzi spre noui victorii, întemeind pe jertfa şi eroismul lor strălucirea de mâine a României veşnice.

V. HOEFLICH: PÂNDARUL.

V. HOEFLICH: TRECEREA NISTRULUI.

I. GIURGEA: ŞARJA.

PICTORI ROMÂNI PE FRONT

Incă dela începutul războiului nostru a luat fiinţă pe lângă Marele Stat Major al Armatei o Secţie a Propagandei, mobilizând în cadrele ei pe cei mai pricepuţi mânuitori ai cuvântului, ai condeiului, ai penelului, dublaţi de numeroşi reporteri fotografici şi cinematografici.

Plecând pe front, Plutoanele de Propagandă au luat parte, din primele clipe ale războiului, la luptele eroice purtate de armatele române pentru desrobirea Basarabiei şi Bucovinei şi mai departe, pentru nimicirea totală a bolşevismului

Indată au început să apară în presă, în vitrine, în cinematografe, articole, desene, fotografii şi filme redând vâltoarea crâncenă a luptelor, cu atât mai pătrunzător cu cât fiecare document trimis de pe front era transcrierea vie, imediată, a faptelor de arme trăite în toată intensitatea lor.

Am folosit lucrările reporterilor fotografi ai Secţiei Propagandă (acele impresionante fotografii ce poartă semnul atât de cunoscut pretutindeni, cei doi P, în-

CIUCURENCU: INAINTAREA IN ZORI.

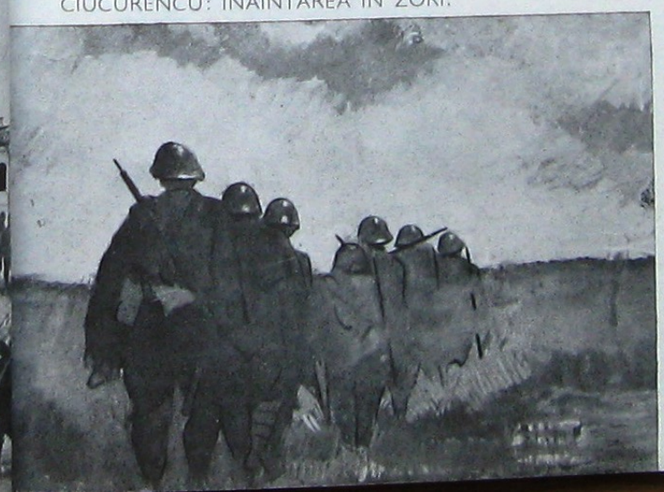

B. GEORGESCU: BĂTĂLIA.

gemănați) în prezentarea desfășurării războiului nostru sfânt.

Desprindem aci, dintre lucrările artiștilor plastici mobilizați în cadrul plutoanelor de propagandă, câteva piese alese din marele număr de tablouri prezentate cu prilejul „Expoziției Armatei".

Din ele se poate observa ușor cum noutatea marilor teme ale războiului inspiră fericit pe pictorii noștri; dela simple notații luate în fuga creionului până la compoziția de largă viziune, intensitatea sentimentelor însuflețește fiecare tablou.

Stânga: I. GIURGEA: RUINELE CHIȘINĂULUI.
A. CIUCURENCU: TRECEREA NISTRULUI.
G. ZLOTESCU: CAR DE ASALT.

Dreapta: G. POPESCU: SENTINELA.
I. GIURGEA: PONTONIERII.

P-235924

BASARABIA

de Prof. I. SIMIONESCU
Președintele Academiei Române

E trup din trupul Moldovei; suflet din sulfletul ei. Nu sunt numai vorbe de ocazie, ci corespund realității.

Însăși natura, în jocul forțelor ei, pare că a croit anume despărțirea Basarabiei de întinsele stepe dinspre Răsărit, lipind-o mai strâns de restul pământului românesc. E o întâmplare, dar care-și are tâlcul ei grăitor, între pământ și oameni fiind o strânsă legătură, o nebănuită armonie între neînsuflețit și însuflețit.

E un fapt destul de bine stabilit. Există „personalități" geografice, cu o unitate în structura lor morfologică, ca substrat al existenței omenești. Acestor personalități neînsuflețite le corespund anumite structuri organice pishice ale poporului ce-l locuește, născând o înrădăcinată legătură între etnic și pământ, care poate duce până la originalitatea manifestațiunilor sufletești.

Dealtfel acesta e un fenomen biologic general, existând repartiții anumite de ființe, în deosebi la plante, în trăsături largi ori în amănunt, în strânsă legătură cu natura terenului, cu clima, etc.

Pământul românesc în întregime prezintă o armonioasă unitate morfologică, foarte bine țărcuită, prin linii adânci și vechi de fracturi.

O asemenea adâncă ruptură, zisă falie în știința geologiei, este bunăoară dealungul Dunării și care desparte pământul românesc de Peninsula Balcanică. Linii naturale de despărțire sunt stabilite la granițele de apus, născând contrastul isbitor între șesul panonic și Munții Apuseni ori ai Banatului. La fel există o separare a României către răsărit, dealungul Nistrului. Temelia scoarței pământești, pături vechi stratigrafice, apar în malul Nistrului, aceleaș care se întind neturburate din poziția lor primitivă până'n Finlanda, dar care între Nistru și Prut sunt scufundate în adâncime.

Versurile vestite ale lui Eminescu:

„Dela Nistru până la Tisa"

nu se referă numai la popor, acelaş popor în tot cuprinsul Ţării, dar şi la separarea naturală a pământului pe care îşi duce el viaţa.

Basarabia este trup din trupul României şi în amănunt. E ca imagina în oglindă a celeilalte jumătăţi din Moldova până în Carpaţi.

Prutul ar fi o axă de simetrie, ajuns blăstămat numai prin lăcomia şi trufaşa putere a vecinului din răsărit.

Aceleaşi dealuri molcome, împădurite pe coamă; aceleaşi colnice joase ca nişte valuri împietrite, fără un arbore pe ele cât vezi cu ochii. Prin „pustiul lui Cantemir" nu se înţelegea numai stepa din nordul laşilor, ci şi aceea numai grâne din jurul Bălţilor. Jijia molatecă străbate în lung jumătatea dintâi, după cum Răutul curge domol în cea din urmă. Iazuri, ca nişte şiraguri de mărgele strălucesc în lungul afluenţilor Jijiei, ca şi în depresiunea Bălţi. Nici nu se poate o apropiere mai mare între jumătatea de nord a Basarabiei şi sora sa gemene Moldova.

Când am privit întâiaşi dată către apus de pe ferestruica uneia din morile de vânt înşirate pe spinarea netedă a dealurilor de lângă Nistru, mi se păru peisajul cunoscut. Aceeaşi întindere de colnice joase, numai ogoare, acoperite de scama uşoară a ceţii din zilele de toamnă; aceleaşi sclipiri de iazuri; aceeaşi înşirare a satelor de sub deal în lung, ce numai după turnurile bisericilor le puteai urmări; aceleaşi cuiburi de case strânse grămadă şi umbrite pe pomi.

Mi se părea că mă găsesc pe lespedea de piatră din dealul Delenilor din Judeţul Botoşani, privind spre depresiunea întinsă către răsărit. Mai rar o atât de simetrică armonie de teren, cu aceleaşi aspecte şi în privinţa aşezărilor omeneşti, ca între cele două ţinuturi atât de depărtate.

Te urci pe Repedea, dealul ce-şi înalţă geana-i pietroasă deasupra laşilor. Cât poate prinde privirea, în răsărit ori apus, acelaş peisaj. Linia profilului se continuă fără întrerupere, ca şi când tăetura Prutului n'ar exista. Inaltelor dealuri dela Mogoşeşti le corespund dealurile dela Cornesti din codrul Basarabiei, unde s'au dat aprigile lupte pentru recăpătarea pământului cotropit.

Un alt joc al naturii intervine, care uneşte mai strâns pământul celor două jumătăţi din Moldova. Ca un soi de pană vârîtă în ele ca să le ţină mai unite, se înalţă o creastă de calcaruri albe din dreapta Prutului, dela Ştefăneşti în Botoşani, prin curmezişul Judeţului Hotin, până în Nistru. Naşte peisaj de munte în ţinut de dealuri; ruini de pietre albe, cu chei strâmte prin care străbat firicele de apă, stânci năruite ce se'nalţă ca nişte portaluri surpate de cetăţi, dungi deschise în mozaicul de ogoare. E un pitoresc unic, ce contrastează cu formele line ale colnicelor din jur.

Din nodul de dealuri înalte, împădurite, dela sudul Chişinăului, asemenea spinărilor de dealuri din sudul laşilor, se lasă în lungul ţării culmi tot mai scunde până la ţărmul Mării. Intre ele curg râuri molatice ce-şi varsă apele în şiragul de lacuri întinse, despărţite uneori numai prin praguri înguste, nisipoase, de largul Mării. E ţinutul de stepă al Bugeacului, unde un arbore e o minune. Această parte din Basarabia îşi găseşte oglindire în stepele din sudul Moldovei din Covurlui; Brateşul aduce aminte de limanurile basarabene.

In totul luată, ca relief, Basarabia este sora gemene a Moldovei, cu ascunzişuri fermecătoare printre dealuri, cu întinsele zări ale locurilor joase, cu ape ce abea curg în lunci înverzite de papură. Pe toate le încinge Nistrul, numai coturi, cu vale strâmtă şi adâncă. Este întovărăşit de aceeaşi dungă de verdeaţă; maluri înalte îl strâng, când mai întunecate la culoare, când albe. Apa curge lină, de-ţi pare ochiuri de lacuri la cotituri; în ea se oglindeşte, toamna, polihromia arbuştilor ce tapisează malurile.

In lungul Nistrului, la vaduri, se înalţă încă trufaşe cetăţi, urmele strajelor la marginea răsăriteană a românismului compact. Cea mai bine păstrată a rămas cea dela Hotin; cu ziduri înalte ca crescute din piatra malului, cu bastioane crestate de te aştepţi să vezi cum zbârnăe ploaia de săgeţi dintre ele. Cea dela Soroca, se oglindeşte în apa liniştită a Nistrului; cea dela Tighina e încă folosită, pe când impunătoarea cetate dela Cetatea Albă, mai poartă urmele înoirilor făcute pe vremea lui Ştefan. Toate glăsuesc despre isprăvile strămbunilor depărtaţi ai soldaţilor de azi, care cu acelaş avânt strămoşesc au recucerit cetăţile, trainice mărturii ale stăpânirii româneşti asupra întregirii Basarabii.

Din Prut şi până dincolo de Nistru, din Hotin până'n Ismail, e locuită de acelaş popor blând, răbdător, domol la grai, harnic muncitor al ogorului stăpânit adesea prin zapise domneşti. De te opreşti prin satele cu bătrâneşti case strânse grămadă de pe malul Nistrului, aceeaşi impresie îţi rămâne ca şi din peisaj. Port, limbă, gospodărie sunt la fel cu ale satelor de sub dealurile dinspre Siret. E acelaş suflet al aceluiaş norod pe care valurile năprasnice în despărţirea de un veac nu l'au schimbat. Dârza rezistenţă a neamului a răzbit greutăţile, păstrând neatinsă comoara însuşirilor alese.

Credinţa strămbună e aicia mai intensă, ca o pârghie de susţinere a necazurilor abătute asupra norodului. Nu e sat aproape fără biserică mândră, înălţată în vederea tuturora, pentru ca glasul clopotelor să ajungă cât mai în depărtare. Mânăstirile sunt mai numeroase decât în restul ţării, tăinuite în îndoiturile de dealuri, umbrite de păduri. Unele (Vărzăreşti şi Capriana) sunt domneşti din veacul al XV-lea, altele ctitorii de boeri evlavioşi. N'au bogăţii prea mari ca acele din Moldova, dar la toate gospodăria e temeinică.

Dela Mânăstirea Vărzăreşti, pomenită sub Alexandru cel Bun, înălţată pe vârf de deal dinspre Prut, până la măreaţa mânăstire de maici dela Jabca ascunsă în pădurea de pe malul Nistrului, dela schitul ridicat de Teodor Preda zis Hagiul, chiar de la intrarea Nistrului în ţară până la Noul Neamţ de lângă Tighina, a cărei clopotniţă înaltă şi sveltă, ca o campanilă se zăreşte dela mare depărtare, în cuprinsul Codrului, sunt ascunse peste 20 de mânăstiri.

Odată Basarabia era împădurită peste tot afară de Bugeac. Existau codrii întinşi de stejari falnici. Ici şi colo au mai rămas câte un bătrân stejar stingher, de abea-l poate cuprinde doi oameni, care spune de mândra podoabă a dealurilor basarabene de odinioară. Pe dealurile înalte din sudul Chişinăului se mai ţin păduri dese de fag, arbore cu hotarul lui de vieaţă răsăritean în Basarabia. Dincolo de Nistru nu mai creşte. Pădurile au fost tăiate cu nemiluita. Din Codrul Tighecіului, vestit în Istoria Românilor ca şi Codrul Cosminului în Bucovina, n'au mai rămas decât bugeacuri. In sudul Basarabiei rar se vede câte o pată de salcâm.

Cât de favorabile sunt condiţiunile pentru creşterea arborilor, ne arată şi întinsele livezi de pruni, de meri. Primăvara, dela Călăraşi la Chişinău florile de pom aştern o pânză de zăpadă; livezile de meri din jurul Tighinei sunt ca rupte din rai de cum înfloresc până în toamnă când merele Ionathan strălucesc ca rodiile. Deasemenea şi viile sunt vestite, dela acele de lângă Chişinău până la acele dela Şaba nefiloxerate, în nisipurile din lungul limanului.

Incolo pământul e numai un ogor. Pe întinsul Bugeacului când suflă vântul, pare că e o mare cu valuri aurii. Dacă seceta îndelungă nu pârleşte grâul, ţinutul este un adevărat grânar. Tutunul din Orhei şi Soroca e asemenea celui din Macedonia; iar întinsele câmpuri cu floarea soarelui din nordul Basarabiei par acoperite de pucioasă pe suprafeţi mari; 88% din cultura acestei plante industriale se întinde în Basarabia.

N'are bogăţii subpământene. N'are nici aur, nici păcură, nici chiar sare, ce se capătă din evaporarea unor lacuri sărate de lângă ţărmul Mări. In schimb la faţa pământului e bogăţia semănăturilor de tot soiul. Din cauza aceasta, industria în Basarabia este restrânsă la aceea care foloseşte drept materie primă, rodul ogoarelor. Sunt mori multe, dela cele de apă din lungul Nistrului, cu roţi înalte, aşezate pe podişti mai departe de mal; sunt mori de vânt pe

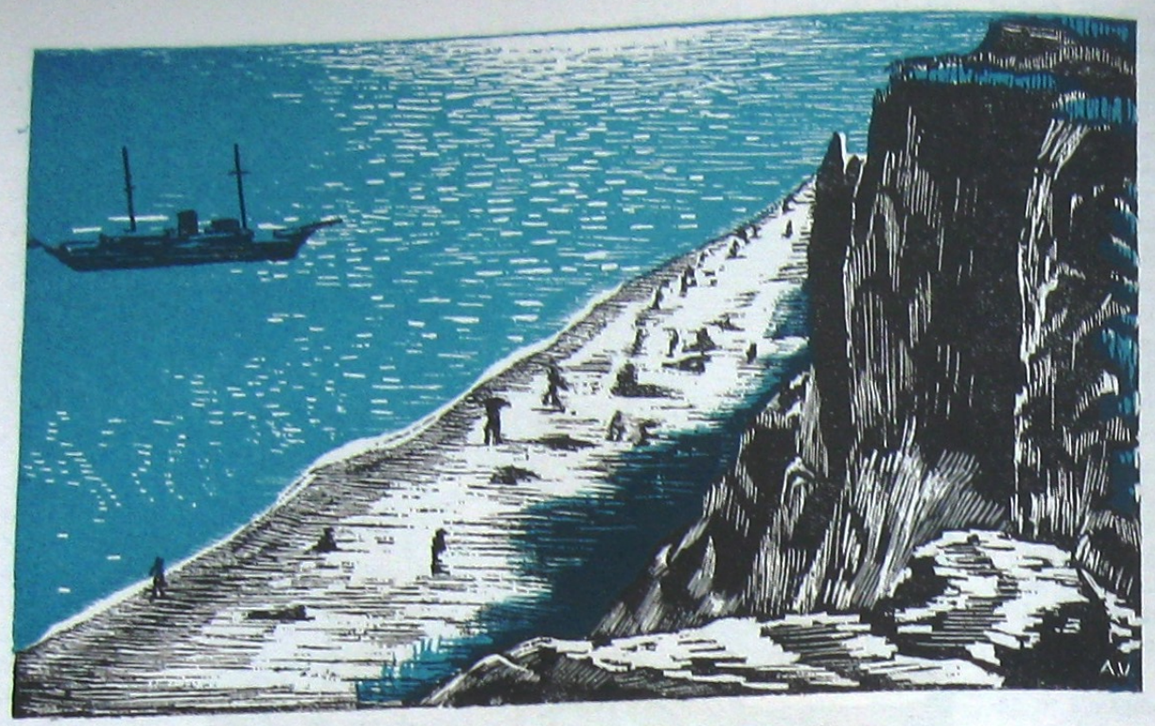

culmea dealurilor. Stau şirag şi încă vii cele dela Nebădăuţi din Hotin. Sunt mori de aburi. In Bălţi erau cele mai mari clădiri din oraş. Numeroase sunt fabricile de ulei. Numai în Bălţi se fabrică un sfert din producţia ţării întregi. Nu lipsesc nici fabrici de zahăr, (două), cultura sfeclei întinsă în Bălţi şi Hotin, (peste 4000 hectare). Bine înţeles, nu lipsesc nici fabrici de spirt din cereale.

Nu trebue de uitat una din marele bogăţii ale Basarabiei: pescăritul. La Vâlcov la capătul Braţului Chiliei, orăşel cu canale drept străzi, cu un pitoresc de oraş lagunar, sunt cele mai mari chelhanale, locul de desfacere al peştelui nobil şi scump, ce dă icrele negre căutate până în străinătate.

Şi în privinţa animalelor domestice, prin condiţiunile climaterice favorabile, în afara vacilor roşii crescute mai mult de nemţii din nordul Bugeacului, se aflau cele mai promiţătoare crescătorii de karakul, cu blăniţa mieilor ca de astrahan.

In legătura cu natura bogăţiilor sale, dintre şcoalele superioare, Facultatea de Agronomie din Chişinău luase în ultimii 20 de ani, un deosebit avânt firesc, cum secţiunea de viticultură de lângă Chişinău, păstrându-şi tradiţia, era una din cele mai bine întemeiate din ţară.

Populaţia Basarabiei în mare majoritate este formată din români, în bună parte răzeşi cu vechime în aşezarea locală. Cei 100 ani de stăpânire rusească au lăsat însă urme, care ştirbeau întrucâtva unitatea etnică românească. Două ţinuturi erau mai înstrăinate. In nord au pătruns mai numeroşi ucrainieni, în sud era un adevărat mozaic etnic prin colonizările făcute sub ruşi, pe locurile rămase din emigrarea tătarilor în delungă vreme stăpâni ai Bugeacului.

In afara românilor rămaşi mai puţintei aici existau nemţi aduşi de prin ţinuturile Donului, oameni cu gospodării întemeiate, repatriaţi în Germania în cursul trecut. Se aflau tătari din vechea populaţie tot mai rărită; bulgari iarăşi colonizaţi din restul Rusiei, apoi găgăuţi, un enigmatic neam, turci creştinizaţi; până şi francezi şviţeriani formau colonia dela Saba de lângă Cetatea Albă, meşteri în cultura viţei de vie. Ruşii adevăraţi erau restrânşi în cuiburi răslеţe de colonii mărunte. In schimb evreilor li se îngăduise să umple până şi satele. Din mulţimea evreilor aflaţi în România mai bine de un sfert, (27,3%) trăiau în Basarabia. In oraşe se aflau puzderie. Existau chiar orăşele întregi (Mărculeşti) numai cu evrei; alcătuiau intermediarii economici, trăind în întregime (80%) din munca satelor româneşti megieşe.

Mulţimea populaţiunei o formează românii. Ei alcătuesc majoritatea satelor; ei reprezintă băştinaşii, autohtonii.

Trăind în izolarea complectă a satelor, cu drumuri naturale care făceau anevoioasă o circulaţie mai intensă, lipsiţi de binefacerile culturii, căci nu li se îngăduiau să aibă şcoli naţionale, românii au trăit sub ceaţa deasă a analfabetismului.

Cultura lor era restrânsă la folclorul bogat, acelaş ca şi în restul României. Tradiţiile şi credinţele formau fondul atmosferii în care îşi duceau zilele.

Totuşi drept dovadă de valoarea energiei etnice, ascunsă în stratul românesc, în deosebi din pătura vechilor boeri cu o putinţă de prealabilă pregătire intelectuală au răsărit demni reprezentanţi ai culturii româneşti. Ar fi fost îndeajunsă personalitatea unui B. P. Haşdeu, cu o cultură atât de vastă şi o producţie atât de multilaterală, pentru ca să arate ce ar fi putut răsări din ramura basarabeană a românismului, dacă altele ar fi fost împrejurările culturale ale neamului. Dar pe lângă B. P. Haşdeu şi tatăl său Alexandru Haşdeu, cu o cultură ştiinţifică temeinică pentru vremea în care a trăit, o întreagă pleiadă de intelectuali cunoscuţi nu numai local, au loc de cinste în literatura românească. Dintre cei mai de mult în frunte trebue de pus: Alecu Russo, cu atât de cald patriotism, apoi fabuliştii, Donici şi Stamate. Printre artişti numele lui Gavril Muzicescu este de toţi cinstit, al Generalului Averescu, vrdenic militar înainte de orice, ori V. Stroescu care a dat sprijin şi românismului din Transilvania.

Cei 20 de ani de libertate şi atmosferă curat românească a avut drept rezultat aparaţia unei pleiade întregi de literaţi şi cercetători în domenii diferite.

Dispărut înainte de vreme ocupă printre ei un loc de cinste Preotul A. Mateevici; poeziile lui măestrite sunt pline de un avânt naţionalist şi patriotic, ce le fac să fie şi azi de actualitate. E deajuns ca să pomenim următoarele versuri, care merită o răspândire pentru înviorarea de acum:

Eu cânt, căci văd năcazul frânt
Aud plugari în zori cântând
Nu doine de amar, de dor,
Inviorarea ţării lor!
Şi glasul vieţii ascultând
Venirea zorilor eu cânt.

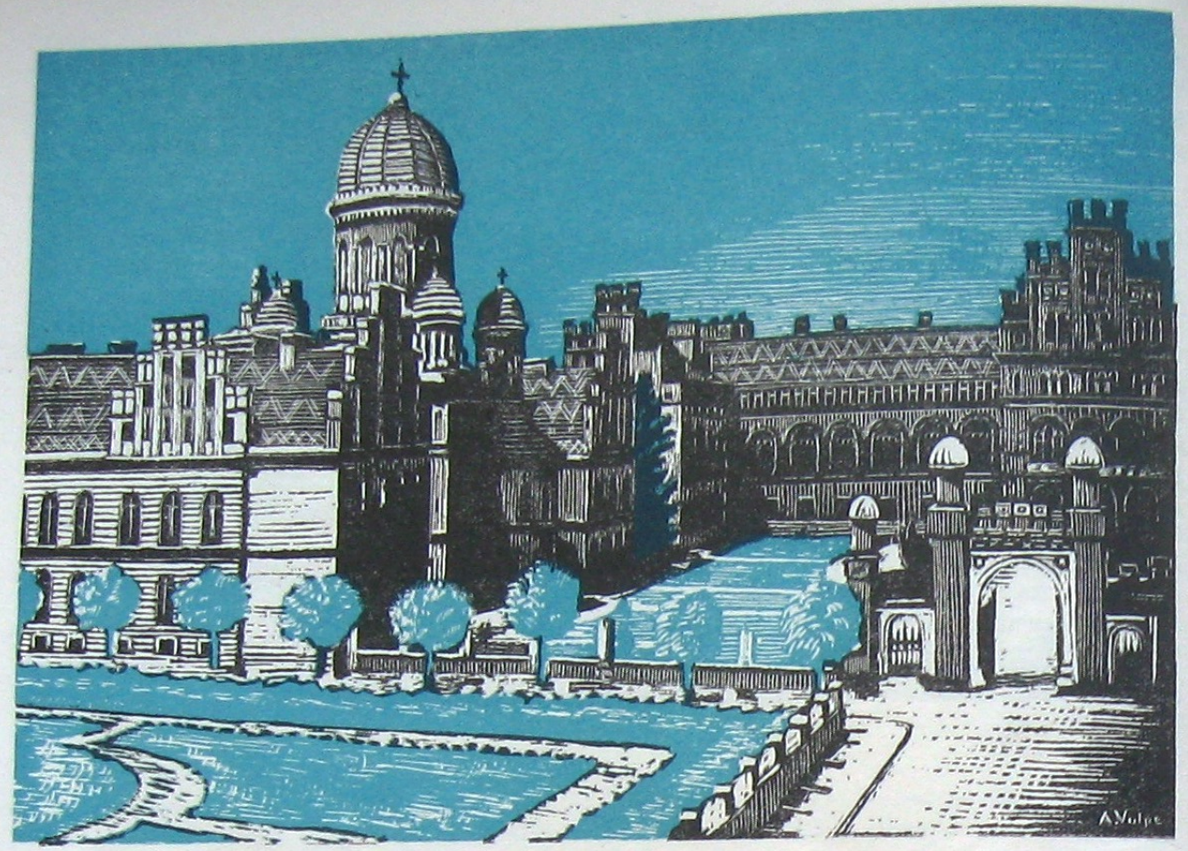

BUCOVINA

de Prof. S. MEHEDINȚI
Membru al Academiei Române.

Primind sarcina să vă povestesc pe scurt, ceva despre Bucovina, vă spun doar atâta: E ținutul cel mai *frumos*, cel mai *prețuit* și cel mai *oropsit* din tot cuprinsul pământului românesc.

Că e cel mai frumos nu pot dovedi aici. Frumusețea nu se poate arăta prin cuvinte; o simte numai cel care merge la fața locului. „Geografia estetică" (o glumă a lui Banse) n'a ajutat pe nimeni să vadă, nu zic frumusețea, dar nici măcar înfățișarea unei țări. Dovada o poate face oricine: tot ce ai cetit despre un munte, un râu, un oraș... sau altă priveliște „pitorească", îndată ce sosești acolo, piere din minte, ca o ceață împrăștiată de vânt; rămâne numai ceea ce *vezi*. Vorbele pleacă și păstrezi ce privești singur. (Lucru e firesc, de oarece frumusețea se *vede*, nu se aude). Când e vorba de țări depărtate, ne mulțumim și cu povestirile din cărți, ajutându-ne cu vreo hartă sau niscaiva fotografii. Când vine însă treaba la țara noastră, singurul chip de a-i cunoaște frumusețile e călătoria la fața locului.

De aceea, cine vrea să știe cât de falnici sunt munții Bucovinei, acoperiți cu păduri de brad, dese ca peria; ori să vadă panorama din uriașa groapă a *Dornelor*, unde neamul moldovenesc a stat adăpostit în crierii Carpaților ca într'o cetate; sau să admire frumoasa luncă a Moldovei, la *Cimpulung*, popasul Maramureșenilor lui Dragoș; în sfârșit, să cunoască „Sfântul Munte" al Obcinei înconjurată de mânăstirile cele mai vechi, în care se odihnesc osemintele celor dintâi voevozi moldoveni, și să-și bucure ochii privind adânca vale a Nistrului („Rinul Moldovei", cum i s'a zis de unii), acela să meargă în Bucovina, să le vadă. Cuvântul singur e neputincios să arate atâta frumusețe.

*

Se poate arăta altceva: că Bucovina e colțul cel mai prețuit al Moldovei. Știe oricine că pământul Daciei samănă cu o cetate rotundă (*corona montium*). Cetatea se razemă pe doi stâlpi mari, un fel de „umeri ai zidului" (*contreforts*, cum spun zidarii). Unul e la miazăzi: *Banatul* lipit de *Hațeg*, având la mijloc măreața culme a Retezatului; altul e la miazănoapte: *Maramureșul* și *Bucovina*, făcând împreună un meterez acoperit de cel mai des codru al țării. Brădetul acela întunecat a spăriat chiar ochii barbarilor. In limba lor greoaie, Slavii l-au botezat *Ciornahora*, adică „munte negru" dar localnicii, neînțelegând boscorodeala veneticilor, au tâlcuit porecla și mai frumos zicându-i *Cer-negură* (cuvinte latinești, care îndreaptă ochii dela pământ spre cer).

Fapt e că aci, lângă meterezul dela miazănoapte al cetății, a stăruit neamul dacic după moartea lui Decebal. Nici legiunile Romei, nici hordele barbarilor n'au cutezat să intre în mijlocul codrului dela isvoarele Prutului, Siretului, Moldovei, Bistriței și Tisei. Târziu - târziu, când au prins a se întocmi iarăși hotarele din Europa, câțva fruntași maramureșeni, simțind silă din partea Ungurilor, s'au tras cu așezările lor la răsărit de munți, întemeind mai din plin Țara Moldovei.

Astfel, sute și sute de ani, Domnitorii Mușatini, „dătători de legi și datini", au stăpânit toate ținuturile până la Dunăre, la Mare și la Nistru, răzemați însă mereu pe vechii munți ai neamului dacic. Spun unii că Dochia Cealălăului ar fi păstrând chiar amintirea Daciei. E treaba filologilor să cântărească lucrul mai deaproape. Cine vede însă chipul lui Ștefan și-i cunoaște faptele nu se poate apăra de gândul că marele ostaș și ctitor al țării a fost cel mai drept urmaș al vânjosului Decebal.

Insă oricum ar fi, un lucru e vădit: Maramureșul și Bucovina sunt *vatra cea mai veche și mai curată a neamului carpatic*. Aci e ținutul cel mai de preț pentru istoria poporului nostru, fiindcă aci, nici în anticitate, nici în evul mediu n'am plecat capul înaintea nimănui; aci au fost așezările cele mai ferite de năvala streinilor și cele mai vechi scaune de domnie moldovenească (Baia, Siret, Rădăuți, Suceava...); aci e mormântul lui Bogdan „descălecătorul", al lui Ștefan cel Mare și „Sfânt"; aci mânăstirile, cetățile și ruinele.

Cine pleacă din Bucovina spre partea din jos a țării, i se pare că ese dintr'un palat și coboară într'o curte largă, însă mai puțin împodobită. Insuși Alecsandri i-a zis Moldovei de sus: „Dulce Bucovină, veselă grădină".

*

Dar tocmai țara cea mai frumoasă și mai prețuită a ajuns cea mai batjocorită;: a fost *cea dintâi parte a Moldovei cotropită de streini*.

Cum? Prin tocmeli ascunse cu Turcii și Rușii, și prin asasinarea Domnitorului Ghica. Banii și intrigile Austriei au mutat dintr'odată pajurele nemțești din Carpați tocmai la Nistru — fără războiu! Mai fățișă hoție nici că se putea.

A venit apoi la rând și batjocura. Cea dintâi a fost dosirea numelui. Geambașii schimbă numele cailor de furat, le tunde coama ori coada și le văpsește părul. Părții cotropite i s'a zis Bucovina, ca și cum ar fi fost un ținut deosebit de Moldova!

A doua silnicie a fost și mai grea. Austriacii au îngrămădit în acel colț de țară pe toți desculții pământului: Ruteni, Evrei, Lipoveni, Țigani,... ba dela o vreme, au fost chemați și fugari din Armenia. Țara ctitorilor Mușatini, adică „Vatra Moldovei" — ajunsă maidan pentru toate gunoaele împărăției austriace!. O astfel de pângăire nu s'a mai întâmplat nicăeri în Europa...

Dar nu s'a isprăvit nici cu atâta. N'a fost violenie și silă

pe care să n'o fi întrebuinţat Austria, ca să-i facă pe localnici a uita legăturile cu Moldova. Cei veniţi cu traista în băţ văzându-se ajutaţi de cârmuire au cercat dela o vreme să înlăture pe Moldoveni chiar din mânăstirile zidite de strămoşii lor. (In ajunul războiului mondial, se băteau să pună în fruntea bisericei un mitropolit rutean)!.

S'a adeverit astfel vorba Cronicarului: ţară aşezată „în calea răutăţilor"... Pierdută Moldova de sus, adică stâlpul dacic. Pierdut şi Banatul — stâlpul daco-roman, iar Transilvania, după cotropirea ungurească, turcească şi austriacă, smulsă la 1867 iarăşi de Unguri, prin tertipuri, fără să descarce măcar un pistol.

Insă batjocura cea mai grea tot asupra Bucovinei a căzut. Au năpădit-o Rutenii şi Evreii, întinzându-se totdeodată şi asupra Maramureşului, unde au pătruns până la stânile de pe culmea munţilor.

*

Dar e o lege tainică a vieţii: unde te doare mai mult, acolo începe şi vindecarea. Tocmai din cel mai batjocorit colţ al pământului Daciei s'a dat semnalul luptei de reînviere. Pentru cei inimoşi, mormintele sunt steaguri. La mormântul lui Ştefan Vodă, Eminescu şi Slavici, întemeietorii *României-June*, au chemat la 1871 cel dintâi congres panromânesc. Venit-au acolo alături de tineri şi fruntaşii neamului: Alecsandri, Kogălniceanu şi alţii, iar ca semn al cugetului tuturor, un ofiţer român a descins sabia, a lăsat-o pe mormântul Celui mai slăvit dintre strămoşi. Ciprian Porumbescu a scris în ziua acea către ai săi: „Tată, am cântat azi pentru toată Dacia" .

Acolo, la Putna, s'a pus temelia „Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor". Numele i s'a dat mai târziu, dar atunci au fost organizate cele dintâi comitele în ţară şi în străinătate, pentru a strânge într'un mănunchiu pe toţi Românii.

Unirea dela 1918 din mişcarea de la Putna a eşit.

Şi astfel i-a fost dat celui mai batjocorit colţ de pământ românesc să ajungă *Ierusalimul neamului întreg*. Lângă „Altarul Mânăstirii Putna", au ascultat Românii cea dintâi slujbă a Invierii lor politice. In ziua acea, Buga, clopotul cel mare, a umplut cu vibrarea lui toată bolta cerului românesc.

Aşa dar, cine vrea să cunoască cel mai frumos colţ al Moldovei, cel mai preţuit de Români şi cel mai batjocorit de duşmani, să se mânece la drum! Iar la sfârşitul călătoriei, să îngenunche în faţa mormântului Celui Mare şi Sfânt.

In clipa aceea se vede îndată cine e Român, şi cine e venetic. Streinii rămân în picioare... Românii adevăraţi stau în genunchi, ca şi în ziua când sicriul adus dela Suceava în Mitropolit şi de arhierei, a fost coborît sub lespedea de Mitropolit şi de arhierei, a fost coborît sub lespedea de marmură, în sunetul clopotelor din toată ţara Moldovei.

Straja Voevozilor la Nistru

HOTIN

CETĂŢI BASARABENE

DE ŞTEFAN CIOBANU
Membru al Academiei Române

Dacă aruncăm o privire fugitivă asupra hărţilor vechi ale Europei, observăm că, pornind cam dela golful oraşului Riga, dela Marea Baltică, coboară spre Miază-zi, mergând mai departe pe vechea graniţă a Poloniei, un şirag de cetăţi vechi, ale căror urme se păstrează şi astăzi. Şiragul se termină cu cetatea Cameniţa din Podolia şi se continuă apoi cu un rând de cetăţi de pe malul Nistrului.

Este vechea linie de apărare a hotarelor civilizaţiei împotriva năvălitorilor dinspre Răsărit, care corespunde cu teoriile geografilor moderni, că Asia nu începe la Ural, ci aproximativ dela linia acestor cetăţi.

Şi, într'adevăr, râurile mai mari aflate la Răsărit de Nistru, ca Bugul, Niprul, Donul, Volga, n'au cetăţi. Deci, cetăţile vechi moldoveneşti de pe Nistru au şi altă semnificaţie decât aceea de a servi drept cetăţi apărătoare de hotare ale blocului masiv al românismului. Ele erau avant-posturile de apărare a civilizaţiei europene şi erau îndreptate în contra stepei barbare, setoasă de jaf, de pradă şi de sânge.

Aceste cetăţi de pe Nistru nu se aseamănă cu cetăţile vechi de pe apele Rinului, nici cu castelele medievale, nici cu fortăreţele mici din Apus, aşezate pitoresc pe câte o muche de deal, deasupra prăpăstiilor, sau cu cetăţile cavalerilor teutoni, pline de farmecul trecutului. Cetăţile de pe Nistru te izbesc prin imensitatea lor, prin planul grandios cu care au fost concepute, prin temeinicia şi tăria lor în raport cu arta militară a timpurilor de odinioară.

Nistrul nostru bătrân, care duce pe apele lui lacrimile Moldovenilor de pe o parte şi alta a malurilor lui, ca să le înece în mare, — constitue el însuşi o linie de apărare destul de puternică, prin malurile lui stâncoase sus şi prin bălţile lui mlăştinoase dela Tighina spre liman.

CETATEA-ALBĂ

CETATEA-ALBĂ (Acuarelă de Anton Kaindl)

Șirul cetăților românești de pe Nistru începe la Miază-Noapte cu minunata cetate a *Hotinului*. Așezată pe malul înalt și stâncos al Nistrului, lângă vechiul vad al târgului Hotinului, cu ziduri crenelate, cu turnuri masive pe la colțuri și cu porți, cu un castel de rară frumusețe în interior, constituind miezul cetății, fortăreața Hotinului, cu straturile ei de stiluri, dela goticul medieval și până la un minaret în stil arab și o biserică rusească, te răpește și astăzi prin măreția ei. Inseși zidurile ei formează o poveste lungă a vremurilor trecute, din care paginile cele mai frumoase le constitue povestea neamului nostru.

O legendă înregistrează știrea că cetatea ar fi fost zidită de către împăratul Dacilor Cotizon. Pe la sfârșitul secolului al XIII-lea ea face parte din voevodatul românesc al Sepeniților. Voevodul Ștefan al țării Sepeniților fortifică vadul, reface poate vechea cetate, sau poate construește cetatea din nou. Fiul acestui domnitor, Petru Mușat, unește țara Sepeniților cu Moldova, și de aci înainte cetatea Hotinului joacă un rol foarte însemnat în aceste părți ale Moldovei. Ea este condusă de pârcălabi domnești. E reparată sub domnia lui Alexandru cel Bun. Ceva mai târziu, Hotinul este cedat pentru un răstimp scurt Poloniei, iar în anul 1476 e asediat și luat de către Ștefan cel Mare, care pune ca pârcălab pe unchiul său Vlaicu. Ruinele unui paraclis vechi, cu un portal frumos arcuit în linie puțin frântă, este, probabil, opera acestui domnitor. Petru Rareș reface aproape din temelie cetatea, care se păstrează în forma în care a făcut-o el.

VECHEA CETATE ACKERMAN — CETATEA-ALBĂ (Stampă)

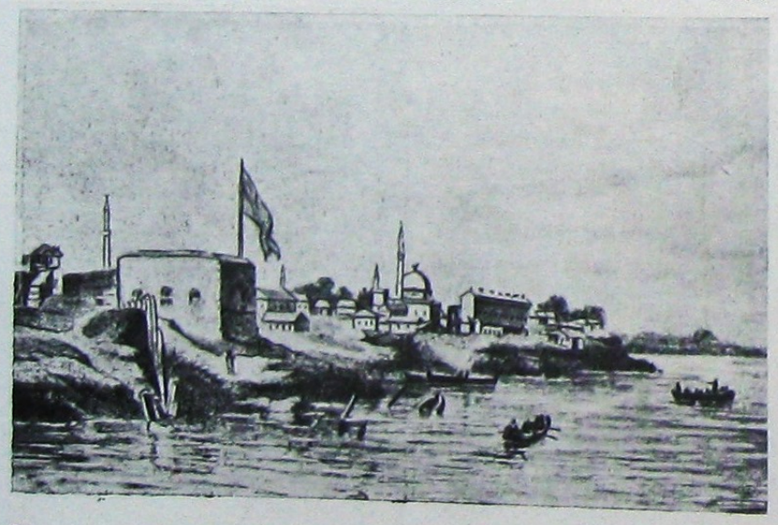

Este cetatea interioară, castelul despre care a fost vorba, cu beciuri mari, cazemate, cu clădiri îngrămădite una peste alta, toate măestrit executate, cu o fântână, care după afirmația unui scriitor turc anonim, ar fi avut o adâncime de 570 metri.

Paginile letopiseților noastre sunt pline de amintiri despre Hotin.

Aici poposeau domnitorii și boerii care-și luau drumul pribegiei spre Polonia. Printre aceste ziduri se plimbau figurile domnitorilor noștri, care luau măsuri de întărire și apărare a cetății. Zidurile cetății văd pe Mihai Viteazul, urmărindu-l pe Ieremia Movilă... Iar viteazul boer, devenit mai târziu domnitor, Constantin Cantemir, își arăta arta militară în organizarea acestei cetăți, atunci când era și el pârcălab al ei. In anul 1712, cetatea cade sub stăpânirea Turcilor, cari dărâmă zidurile cetății exterioare și le refac din nou după cerințele vremurilor noui. Această pierdere suferită de Moldova este deplânsă de cronicarul Axintie Uricariul în următoarele cuvinte: *„Și s'au păgubit dintr'acel an țara Moldovei de acel minunat ținut al Hotinului și au lipsit și pârcălabi și căpitani de acolo. Iar luarea Hotinului, ca o rană, țării multă slăbiciune și cădere i-au făcut..."*

Coborâm pe Nistru în jos, spre *Soroca*. Râul se sbate între malurile stâncoase dela Cosăuți, scoțând un gemăt surd de suferință. La trecătoarea dela Soroca, în depresiunea formată de dealurile înconjurătoare, este așezată cetatea Sorocii. Este o cetate mică, un castel în formă circulară, cu ziduri masive, cu aceleași turnuri rotunde, cu o singură poartă de intrare, cu urme de cazemate în incintă și de scări de piatră dealungul zidurilor cari duc spre ambrazurile de sus. In anul 1499, sub marele voevod Ștefan cel Mare, cetatea Sorcca îl avea pârcălab pe boerul Coste. Mica cetate avea menirea de a apăra țara de incursiunile Tătarilor și Cazacilor prădalnici.

Acelaș Petru Rareș reface cetatea, dându-i forma în care s'a păstrat până în zilele noastre. Și cetatea vitejilor arcași dela Soroca își îndeplinește rolul. Bandele căzăcești nu o dată s'au lovit de această cetate. Astfel, în anul 1600, fu asediată de către Cazacii Zaporojeni, ca o răsbunare împotriva Sorocenilor, cari, în frunte cu pârcălabul Pârvu, în urmărirea Cazacilor, ajung până la orașul Pereioslav.

Sufletul mândrilor răzeși din ținutul Sorocii se completează cu tăria acestei cetăți.

Marele drum tătăresc ce lega prin Isaccea Peninsula Balcanică, ca și Moldova și Muntenia, cu stepa de dincolo, acel drum ce ducea la Caffa genoveză din Crimeia, trecea prin vadul cel mai bun al Nistrului dela *Tighina*. Iată de ce, atât orașul și vama cât și

CETATEA HOTINULUI (Acuarelă de Anton Kaindl)

(Acuarelă de Anton Kaindl) CETATEA HOTINULUI

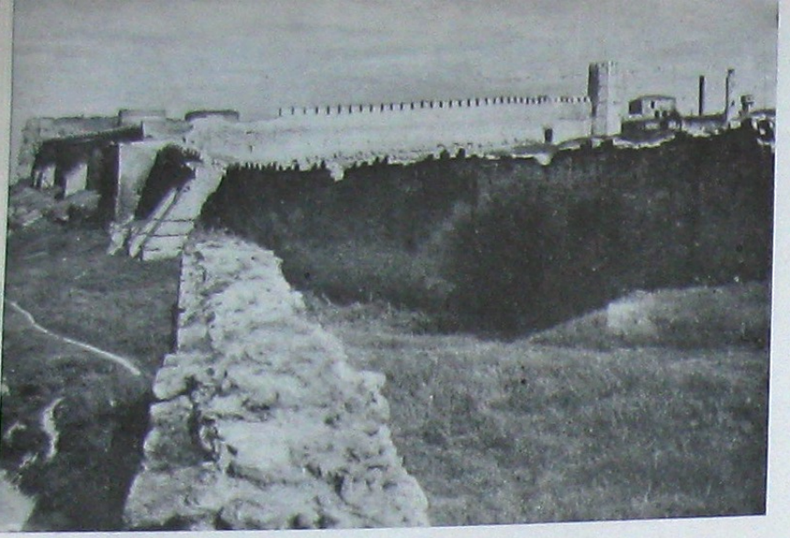

CETATEA-ALBĂ

CETATEA-ALBĂ

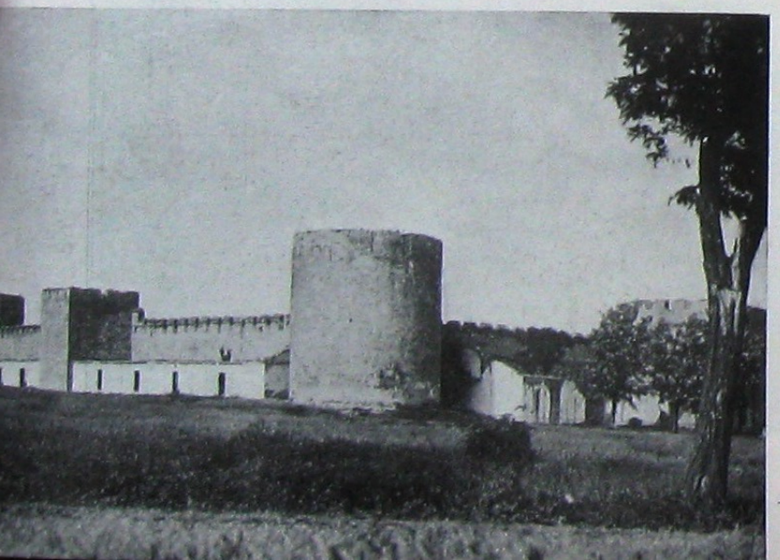

TIGHINA

cetatea sunt cunoscute din vremuri adânci. In documentele noastre ea se pomeneşte în anul 1408. Este cea mai mare cetate a Moldovei, cu şanţuri adânci, cu forturi relativ noui, cu dubluri de fortificaţii şi cu numeroase clădiri. Citadela din interiorul cetăţii, destul de mare şi ea, datează din vremurile armelor albe, şi, după mărturisirea cronicarilor noştri, ar fi fost zidită de către voevozii Moldovei, poate de către Ştefan cel Mare. In anul 1538, însuşi puternicul Soliman, sultanul Turciei, asediază şi cucereşte cetatea Tighina. El o repară, adăugându-i fortificaţii noui. *„S'a întunecat şi cetatea Tighinei"*, spune cu amărăciune Miron Costin. Pentru redobândirea acestei cetăţi, moare pe câmpul de luptă din ţinutul Cahulului Ion Vodă cel Cumplit, Domnitorul Ştefăniţă Vodă, fiul lui Vasile Lupu, se îmbolnăveşte şi moare lângă Tighina. In anul 1707, Turcii refac cetatea exterioară. La fortificaţii lucrează braţele Moldovenilor şi ale Muntenilor, conduşi de Antioh Cantemir.

Domnitorul, ca să dea pildă ostaşilor săi, lucrează şi el alături de dânşii. *„Şi aşa*, spune cronicarul, *Antioh Cantemir săpa la Tighina, iar alţii îl săpau pe dânsul la Poartă..."*

Cea mai pitorească şi cea mai interesantă cetate este *Cetatea Albă*. Inseşi numeroasele denumiri ale acestei cetăţi străvechi au o istorie lungă, iar solul şi zidăria acesti cetăţi sunt un muzeu întreg cu diferite straturi de cultură, începând cu cea feniciană, grecească, medievală, genoveză, românească şi turcă. E plină de farmec istoria acestei cetăţi, care străbate un şir lung de veacuri şi care a văzut la picioarele zidurilor ei, pe liman, corăbiile tuturor popoarelor. Cetatea care se îngrămădeşte pe o stâncă ieşită în liman, este aşezată în parte pe locul cetăţii greceşti Tyras şi în situaţia de astăzi este formată dintr'o citadelă genoveză, care a fost refăcută radical de către Alexandru cel Bun. 12.000 de Moldoveni şi 4.000 de căruţi lucrează la refacerea cetăţii.

Cetatea veche este încinsă de către Ştefan cel Mare cu o a doua cetate de dimensiuni mult mai mari. Este cetatea crenelată cu ziduri puternice de piatră, cu turnuri, cu ocniţe şi ambrazuri, — opera, cum glăsueşte o inscripţie, „a cuviosului Io Ştefan Voevoda şi în zilele panului Luca şi Herman", pârcălabii marelui domnitor. Sub stăpânirea turcă, la începutul secolului al XVII-lea, cele două cetăţi vechi se încing cu a treia o cetate, cu „şanţuri atât de adânci, încât abia poate trece peste ziduri săgeata", — spune un călător. In cetate sălăşluesc umbrele trecutului moldovenesc: cinci ani domneşte aici Ştefan, fiul lui Alexandru cel Bun; umbra lui neastâmpărată şi plină de ură în contra fratelui său se frământă printre ziduri. Domnitorul Alexandrel, în fuga lui din capitala ţării, îşi găseşte adăpost aici, dar este omorît de boeri. Ochii lui, încremeniţi de spaimă, parcă străpung şi acum zidurile înegrite. Figura scundă, dar bine legată, a lui Ştefan cel Mare, înconjurată de pârcălabii lui, parcă stă deasupra zidurilor şi scrutează apele limanului. Pe aici a trecut soţia lui Ieremia Movilă, înlăcrimată şi crispată de durere dusă la Constantinopol.

Amintim şi *Cetatea Chiliei*, din care n'au rămas astăzi decât urme de şanţuri şi de valuri. Ea apăra Moldova de aceiaşi duşmani cari puteau veni pe Marea Neagră şi pe apa Dunării. Din rana pe care a căpătat-o aici se trage moartea marelui voevod Ştefan cel Mare.

Astăzi, cetăţile noastre de pe marginea Moldovei zac în ruine. In ele însă trăeşte istoria neamului nostru. In ele trăesc umbrele voevozilor şi ostaşilor noştri. In ele trăeşte şi va trăi vecinic sufletul neamului românesc. Umbrele, pentru o clipă îndurerate, şi-au regăsit liniştea între zidurile străvechilor noastre cetăţi dela Nistru şi dela Dunăre. Iar strămoşii care-şi dorm în mormintele deacolo somnul de veci, şi-au văzut împlinită porunca. Peste zidurile înegrite ale cetăţilor noastre fâlfâe iarăş steagul neamului. Şi drumurile, care nu-şi găseau astâmpărul, s'au liniştit, binecuvântând oastea românească, binecuvântând pe tânărul nostru Rege şi pe Conducătorul Statului, vrednici urmaşi ai marilor noştri voevozi...

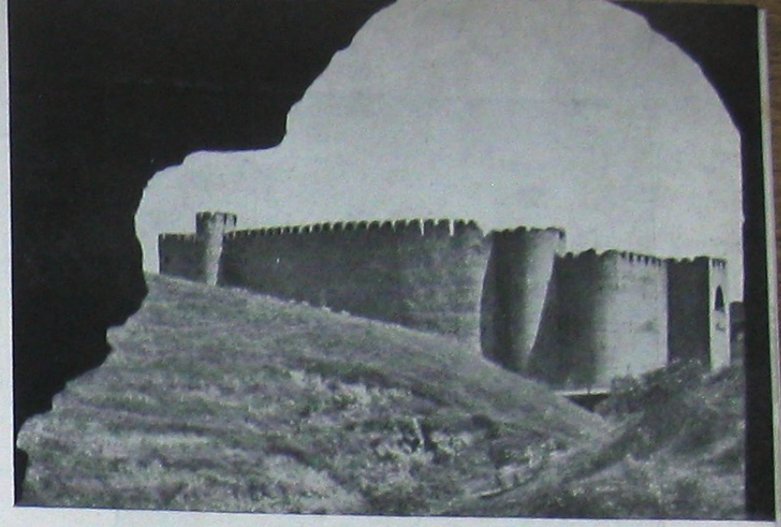

HOTIN

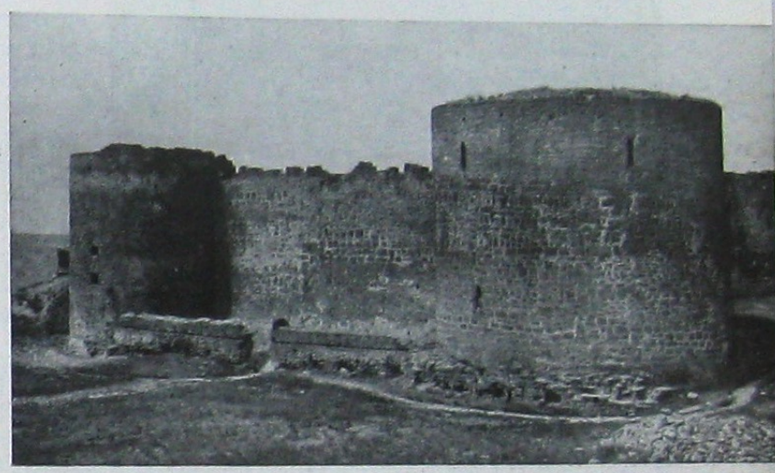

CETATEA-ALBĂ

SOROCA

MÂNĂSTIRILE BASARABIEI

LA MÂNĂSTIREA ŢIGĂNEŞTI (Acuarelă de Anton Kaindl)

La hotar de civilizaţie, la răscruce de vânturi, se'ntinde un pământ blagoslovit de Dumnezeu cu rod bogat, un pământ râvnit de vecini lacomi şi puternici, apărat cu îndărătnicie de poporul de baştină, soldaţi şi plugari.

Vreme de douăzeci de veacuri, hoarde năvălitoare l'au bătut în lung şi'n lat, l'au pustiit şi l'au sfâşiat.

Dar nimeni şi nimic n'a putut opri acest neam harnic şi cumpătat, dârz şi cuminte de a reface de fiece dată ceea ce vecinii năvălitori le stricase.

Străinii au numit acest pământ Basarabia, din vechime se pomeneşte doar de Moldova, o Moldovă ce se întinde dincolo de Prut, cu holde, cu turme şi prisăci, cu cetăţi la Nistru şi la Mare.

Omogenitatea aceasta a Moldovei de dincoace şi de dincolo de Prut se vădeşte în multe domenii. Istoria veche a ţării, trainic scrisă în piatră, arată aceleaşi slove: cetăţi, curţi domneşti sau boereşti, biserici şi mânăstiri — căci boerii şi domnii ei, buni sau răi, aprigi, evlavioşi, au fost toţi mari ziditori de lăcaşuri de închinăciune.

Dela bisericuţa din lemn, iscusit cioplită de ţăranul moldovean, până la falnica arhitectură în piatră, cu chenare de flori în jurul ferestrelor, cu brâuri şi stâlpi-ciopliţi, cu zugrăveli în care fiece trăsătură, fiece culoare, e un simbol şi o învăţătură, nici o deosebire între cele de dincoace şi cele dincolo de Prut. Aci ca şi acolo, meşterul pământean s'a priceput să asimileze ce era mai bun în arta cultă a occidentului ca şi în aceea a orientului: pe la miazănoapte, prin Lehia, a pătruns stilul gotic, cu negutătorii genovezi, armeni şi turci, bogăţia florală a sudului, Bizanţul a dat înţelesul, sufletul bisericii şi canoanele ei. Din toate acestea, din lumea înconjurătoare văzută cu un ochiu ager, adeseori cu umor, întotdeauna cu adâncă înţelegere a naturii, el a scos, contopindu-le, un tot de o bogată armonie: vechea artă românească.

Aceste monumente ale evlaviei strămoşeşti şi câteodată chiar adăposturi ale apărării naţionale, stau risipite printre codri, lângă eleştaie, lângă iezere adânci, în fund de văi.

Printre vechile ctitorii domneşti şi boereşti citâm: Vărzăreşti (Alex. cel Bun), Căpriana (Ştefan cel Mare), Dobruşa (Petru Rareş), Mânăstirea Hâncu (stolnicul Hâncu sec. XVII).

In ce priveşte stilul curat românesc, îl găsim prea puţin faţă de numărul mare de mânăstiri.

Schitul Rugilor (1777) declarat monument istoric, e o bisericuţă din piatră, aşezată în desiş de pădure, pe stâncile Nistrului şi *Căpriana*, care pare a fi o cetate roşie sub casacada de stejari şi frasini de deasupra-i.

Căpriana este zidită după un plan măreţ, într'o curte nesfârşită, cu clădiri înconjurate de galerii rezemate pe coloane, care se scaldă în soare. La picioarele mânăstirii se oglindeşte clasicul eleşteu. E singura mânăstire care nu găzduieşte drumeţi.

Hârjauca, aminteşte Mânăstirea Căpriana, dar e mai recentă (1749).

Căuşani, cu nava bazilicală săpată în pământ, are pereţii laterali în linie dreaptă, cu bolta în forma unei pivniţe, cu o arcadă la mijloc. Are fresce reprezentative ale şcoalei de pictură românească din epoca Brâncoveanului.

Din salba de mânăstiri a Orheiului, la 12 km. se află *Curchi*, pe valea Ichelului. De o parte şi de alta, codri deşi în văile cărora stă ascunsă cea mai bogată mânăstire cu gospodărie întinsă. In faţa ei, străluceşte un eleşteu de peşti. La această mânăstire, s'a vorbit în totdeauna românește.

Turnul *Ţigăneştilor* se zăreşte din depărtări. Străbaţi o curte lungă, străjuită de o alee de plopi şi ajungi la poarta mânăstirii: în dreapta, biserica veche de iarnă, la stânga, lângă clădirea cu colonade, locuinţa stareţului şi biserica de vară.

Frumoasa şi *Hârbovăţul* (1830) pot fi socotite ca modelul nouei arhitecturi, căci înfăţişarea arhitectonică a bisericilor basarabene, ridicate în secolul de dominaţie rusească, diferă faţă de caracterele vechi moldoveneşti.

Chipul proporţionatei, sveltei şi floralei biserici a lui Ştefan cel Mare, a pierit. In locul lor, apar bisericile pătrate, greoaie, cu o pictură la antipozii vechei noastre picturi bizantine.

Aşa este *Jabca*, aşezată pe malul Nistrului. Ingropată în desişul codrilor de stejari, mânăstirea e mărginită pe o latură de vii întinse. Deasupra mânăstirii, pe povârnişurile stâncoase, se înalţă un schit cu câteva chilii cioplite deadreptul în stâncă. Biserica pătrată, mai mare decât la celelalte mânăstiri, e străjuită de o cupolă falnică. Era cea mai aristocrată din toate aşezările bisericeşti ale ocupaţiei ruseşti; maicile care o populau, numai din nobilimea rusă, înfiinţaseră şi şcoli de pictură.

Dobruşa, predomină livezile frumoase, parcurile de brazi şi cele trei iazuri ce o înconjură.

Mânăstirea Noului Neamţ (*Chiţcani*), se află aşezată în pădurea plină de tăcere la 13 km. de Tighina, în faţa Tiraspolului. Ţarul Nicolae II o dărueşte cu o clopotniţă de 50 m. înălţime, cu 12 clopote.

Apropierea mânăstirilor influenţează pe ţăran, insuflându-i un adânc sentiment religios. La *Saharna*, din chiliile zidite în stâncă, nu ies niciodată pustincii veniţi să-şi ispăşească păcatele; pe pământ mânăstiresc, ţăranul moldovean nici nu fumează.

Aceste mânăstiri erau pentru timpurile trecute, singurele focare de cultură: la Curchi şi Dobruşa exista o şcoală de clerici. Tendinţele de rusificare din sec. XIX, au întâlnit în calea lor, zăgazul monahismului basarabean, căci limba rusă nu era vorbită aci. Apoi tot ele păstrau contactul mânăstirilor cu

MÂNĂSTIREA CURCHI (Acuarelă de Anton Kaindl)

MĂNĂSTIREA NOUL NEAMȚ (Acuarelă de Anton Kaindl)

populația moldoveană, prin vechile melodii naționale bisericești.

Din punct de vedere material, mânăstirile basarabene de maici sau de călugări, sunt cele mai bine chivernisite din tot cuprinsul țării, larg înzestrate de domni, de boeri, susținute cu evlavioasă tragere de inimă chiar de răzeși.

Toate au averi întinse, iazuri cu pește, semănături, vii, pometuri, stupi, turme de oi, mori, hambare. Pe lângă mai fiecare, se găsește câte un atelier de fierărie, lemnărie, cismărie; la cele de maici, țesătorii și chiar croitorii. Vizitarea lor este o adevărată încântare, toate mânăstirile fiind atât de creștinește și românește ospitaliere.

Ceea ce deosebește mânăstirile basarabene sunt amintirile de care ele se leagă. In codrii Bâcovățului, Vărzărești lui Alexandru cel Bun, cea mai veche ctitorie moldovenească de peste Prut, pe care o găsim pomenită de pe la anul 1420, Chipriana sau Căpriana lui Ștefan cel Mare, Hâncu a boerilor Hânceștilor..., câte isbânzi și câte pierderi, câte bucurii și câte dureri și-au înscris semnul cu daruri: Petru Rareș, întorcându-se în scaunul Moldovei, dărueste mânăstirii Căpriana o prea frumoasă evanghelie, singura

MĂNĂSTIREA HÂNCU (Acuarelă de Anton Kaindl)

MĂNĂSTIREA JABCA (Acuarelă de Anton Kaindl)

mângâere ce putea aduce unor suflete amărîte de pierderea Tighinei și a Bugeacului; Lăpușneanul înzestrează ctitoria bunicului său cu unsprezece moșii și vie la Cotnari. Azi, păuni albi se plimbă prin curtea mânăstirii, pe subt galerii, străjuind odihna de veci a blândului și înțeleptului mitropolit Gavriil Bănulescu.

Călătorul dornic de a descifra el însuși aceste documente ale trecutului își poate alcătui programul după însăși așezarea acestor mânăstiri: în regiunea Chișinăului Vărzărești, Hâncu, Soroceni, Căpriana și Condrița, în ținutul Orheiului Hârjauca, loc

MĂNĂSTIREA CONDRIȚA (Acuarelă de Anton Kaindl)

focar de lumină, candele pururi aprinse ale credinței și ale sufletului... Fie ca să le vedem strălucind din nou, una după alta, ca luminile ce răsar, una după alta, seara, pe-un drum de țară.

E. ȘERBU

de predilecție al unui vlădică, Gârbovățul, Răciula, Frumoasa, Țigănești, Tabora, Curchi cu schitul Pripiceni, Chirova, Coșelauca, Saharna cu Țipova cea agățată în stâncă, cuib de rândunele, în care se adăpostea norodul de năvălirea dușmanilor; Călărășauca, Jabca, Dobrușa..., ctitorii răzășești amestecate printre cele domnești, izvorîte din tragere de inimă, dar sufletesc pentru credință... Cărătura, Coșovățul, Lomata, Ciura, Borzești, Butuceni, Cucurezeni, Fântâna Doamnei, Hârtopul, Grădiște, Ignației, Peștera, Poiana, Popăuți, Râșca..., atâtea altele care scapă memoriei și condeiului. A rămas din ele numele frumoase moldovenești; așezările monahicești au fost risipite de Ruși. Pe acele vremuri Petru cel Mare luase armele „ca să apere creștinii, pe Grecii, Valahii, Bulgarii și Sârbii ce gem subt jugul necredincioșilor"!

Mânăstiri, verigi trainice între bătrâni și viitorime,

MĂNĂSTIREA CĂPRIANA (Acuarelă de Anton Kaindl)

MĂNĂSTIREA DOBRUȘA (Acuarelă de Anton Kaindl)

MÂNĂSTIRILE BUCOVINEI

Războiul crâncen dar atât de glorios care s'a purtat în vara trecută, a pus încă odată în adevărata lumină poziția Bucovinei în istoria românească și însemnătatea ei în viața noastră ca neam în părțile acestea ale Europei.

Încă odată dealungul veacurilor s'au încrucișat lumile la acest hotar de lume și încă odată aceste plaiuri s'au luminat de biruința creștinătății.

Aci, pe acest pământ sfințit, o luptă dusă în numele aceloraşi credințe și pentru apărarea aceloraşi destine, crea, cu cinci veacuri în urmă, o formă de artă unică, podoabă fără preț și fără de pereche: Mânăstirile Bucovinei.

Neîncercate până atunci decât în războaie împotriva năvălitorilor, virtuțile românești, concretizându-se acum în arhitectura și frescele bisericilor bucovinene, se dovedesc la fel de agere și pe acest tărâm care, deopotrivă cu jertfele făcute dealungul istoriei, ilustrează puterea de viață a unui neam: creația în artă.

MÂNĂSTIREA VORONEȚ (Acuarelă de Anton Kaindl)

Este poate pentru prima dată în istoria noastră că elanul creator românesc dă naștere unei forme de artă temeinic individualizate, unui stil amplu, întreg și bine conturat. Rezonanțele influențelor străine, cât se pot recunoaște din cercetarea atentă a Mânăstirilor Bucovinei, se împletesc prielnic, ca un altoiu, pe vigurosul trunchiu autohton, se modelează la focul însușirilor artistice proprii sufletului românesc, transfigurându-se și răsărind sub o formă atât de nouă și de strălucită, încât abia se mai pot deosebi în desăvârșirea ei ordonanțele unor discipline născute sub alte ceruri. Îndrăsneala constructorului, bogăția imaginației lui merge până la invenția unor formule arhitectonice ne mai întâlnite aiurea, ca de pildă în rezolvarea problemei susținerii turlelor, atât de armonic integrate clădirii.

Dar ceiace face mai cu deosebire farmecul neprețuit al Mânăstirilor Bucovinei este frumusețea picturei, care împodobește nu numai interiorul, dar și pereții exteriori ai bisericilor.

Pretutindeni, la Voroneț, Vatra Moldoviței, Gura Homorului, Sucevița sau Arbora, fresca s'a revărsat peste ziduri, ca un torent rupând zăgazurile, și mânăstirile s'au luminat de tumultul ei cromatic, ce parcă nu mai încăpea în interior.

Măiestrita migală, cu care zugravul călugăr s'a dăruit cu toată evlavia în imaginile limpezi pe care le-a închipuit pe albul neprihănit al tencuelii, a transformat fiecare perete într'o carte deschisă la fila celor mai încântătoare imagini, pline de prospețime și simplitate.

Plămada bizantină a canoanelor se înviorează, contopindu-se cu fondul plin de poezie al pictorului moldovean. Rigoarea ei ascetică îmbracă străluciri de azur și de aur, iar întâmplările biblice desfășurate cu suavă grație între colinele din jurul mânăstirei, se îmbogățesc cu personagii noui, culese chiar din preajma lăcașului sfânt.

E greu de spus care din mânăstirile Bucovinei întrece în frumusețe pe celelalte.

Fiecăreia ritmul elegant al proporțiilor, bogăția podoabelor sau valoarea temelor pictate îi conturează farmecul său specific.

Mânăstirea Voroneț este desigur printre cele dintâi.

Așezată pe malul unui râu, între coline împădurite de brazi, ctitoria lui Ștefan cel Mare strălucește ca un pergament scris cu albastru și aur. Remarcabilă este fresca peretelui exterior de sud, reprezentând în scene măestrit compuse viața Sfântului Ion dela Suceava. Nici intemperiile, nici restaurările făcute mai încoace nu au izbutit să întunece frumusețea acestui juvaer, vestit în toată lumea.

Mânăstirea Vatra Moldoviței, una din cele mai bine păstrate, se înalță dintr'o incintă de piatră, așezată într'o poziție fermecătoare. In frescele care o împodobesc, virtuozitatea zugravului s'a întrecut în interpretarea măiastră a scenelor cu care sunt așternuți pereții. Pictura înfășoară fericit arhitectura de proporții ideale a bisericii, întregind-o cu peisajul înconjurător. Pe absida dela răsărit și pe cele laterale sunt înfățișate, într'o impresionantă măreție, Biserica Cerească și cea pământească. Pe restul pereților, pictorul a închipuit două teme întâlnite și la alte biserici bucovinene: Acatistul Maicii Domnului,

MÂNĂSTIREA VATRA MOLDOVIȚEI (Acuarelă de Anton Kaindl)

cu detaliul său, asediul Constantinopolului și Arborele lui Iesei.

Mânăstirea Sucevița, ctitorie a Movileștilor, înconjurată de ziduri înalte cu turnuri de cetate medievală, este una din cele mai impresionante, atât prin portretele remarcabile ale familiei ctitorilor, cât și prin scenele cu care este împodobită la exterior. Tot aci se găsesc două epitafuri brodate cu aur și mărgăritare reprezentând pe Ieremia și Simion Movilă, precum și o serie de obiecte de cult de cea mai înaltă valoare artistică.

Homorul, smălțuit în vestmântul său de frescă, încântă prin scânteierea albastră a zugrăvelilor care și-au păstrat toată strălucirea. Valoarea picturei sale stă în deosebi în limpezimea cu care sunt exprimate interpretările Evangheliei. De remarcat, în luneta de deasupra ușii de intrare, fermecătoarea mișcare a Pruncului Iisus în brațele Fecioarei Maria.

Mai ștearsă de vremuri, Arbora este re-

MÂNĂSTIREA DRAGOMIRNA (Acuarelă de Anton Kaindl)

MÂNĂSTIREA VORONEȚ

marcabilă atât prin frumusețea plină de vieață a portretelor ctitorilor, cât și prin ilustrarea vieților sfinților în gingașe miniaturi pline de finețe.

In afară de mânăstirile pictate, Bucovina este presărată cu numeroase alte ctitorii de Voievozi, care prin vechimea, frumusețea și interesul lor documentar alcătuesc una din cele mai prețioase comori ale României. Deosebit de interesantă este biserica dela Lujeni, care adăpostește câteva din cele mai remarcabile fresce ale acestei epoci, apoi străvechile biserici domnești dela Rădăuți și Suceava, legendara mânăstire dela Putna care adăpostește osemintele lui Ștefan cel Mare, Dragomirna, a cărei turlă se ridică, horbotă sculptată în piatră,

MÂNĂSTIREA
GURA HUMORULUI

pe trupul subțire al mânăstirei, Pătrăuți, Pârhăuți, Probota, — tot atâtea tezaure ale artei și istoriei românești.

In însorite Duminici de primăvară, priveliștea bisericilor scăldate în lumină, împresurate de mulțimea credincioșilor îmbrăcați în neasemuitul port țărănesc al bucovinenilor, fermecătoarea prospețime robustă a tinerilor flăcăi, splendida bătrânețe a arcașilor, roiul înflorat al fetelor și femeilor, risipiți în incinta mânăstirilor, realizează un spectacol unic, a cărui amintire nu se poate șterge.

Rod împărătesc al unei epoci dominată de strălucita figură a lui Ștefan, Mânăstirile Bucovinei cuprind, în forma cea mai limpede, expresia acelui elan de

MÂNĂSTIREA ARBORA

MÂNĂSTIREA PUTNA

creație națională al cărui șuvoi avea să isbucnească iarăș, pe alte plaiuri, dar sub lumina aceluiaș cer românesc, în veacul de aur al Brâncoveanului, revărsându-se cu aceeaș bogăție în fresca și balustradele dela Horez sau în pridvoarele palatelor domnești dela Potlogi și Mogoșoaia.

Aci însă, în codrii Bucovinei, mai hotărât decât oriunde, ele stau mărturie pentru temeinica, nebiruita prezență a unui neam ce-și apără din veacuri hotarele înlăuntrul cărora durează zidire pentru veacuri. Inveștmântate în armura lor de culori strălucitoare, Mânăstirile Bucovinei au înfruntat biruitoare veacurile care, trecând, n'au isbutit altceva decât să adauge prin patina lor un farmec nou acestor frumuseți scânteietoare.

Dăinuirea acestor podoabe, împotriva urgiei vremurilor, ilustrează și rezumă dârzenia românească, în care neamul face una cu pământul împotriva învolburărilor vrăjmașe ale istoriei.

Ape au trecut, încrâncenate și vijelioase, strivind în calea lor oameni trecători și întocmiri netrainice, clădite pe nisipul înșelător al silniciei; dar pietrele așezate din străvechi începuturi la hotare întemeiate pe drepturi au rămas neclintite. Asemenea cetăților basarabene, asemenea castrelor înșirate pe țărmurile pontice și dealungul Dunării, împreună cu valul roman, cu vestigiile Sarmisegetuzei sau cu bisericuța de lemn din dealul Ieudului, Mânăstirile Bucovinei întruchipează aceste neclintite pietre de hotar, înfipte dârz la hotarele neamului.

Zidite pe adânci temelii de permanență românească la granițele vii ale spațiului european, ele sunt întruchiparea locală a aceleiași evlavii creștine care a dăruit apusului catedralele sale. Văzute în lumina veacului în care au fost clădite, proporțiile lor nu scad în fața înaltelor săgeți gotice ale domurilor apusene, ci dimpotrivă, cresc în ochii minții.

Fără să se fi ridicat nemăsurat spre cer, ele au știut să coboare cerul mai aproape, oglindindu-l cu strălucire în splendoarea frescelor. Iar dacă le privești din unghiul vicisitudinilor istorice, dacă asculți glasul cronicei vorbind de Voievodul împărțit între războaiele sale și mânăstirile închinate biruințelor, gingașa frumusețe a Mânăstirilor Bucovinei se ridică la înălțimi de legendă.

G. G. RĂDULESCU

MÂNĂSTIREA SUCEVIȚA

PLAJELE BASARABIEI

Marea Neagră scaldă litoralul basarabean pe o întindere de aproape 100 km., dela gura Limanului Nistrului şi până la delta în formaţie a braţului Chilia.

De pe puntea vapoarelor care circulau în răstimpuri dela Cetatea Albă la Sulina călătorul nu părea atras de acest ţărm jos, ce se confundă cu stepa Bugeacului şi pe care nu-l trădează decât dunga pe spumă a valurilor mării.

Cine se apropie însă cu barca de litoral observă însă cum aceste valuri au îngrămădit pe o bună parte din el grinduri de mâl şi nisip, *perisipuri*, prin care s'au izolat de mare adevărate limanuri, lacuri, salmastre, a căror faună specifică trădează în acelaşi timp origina lor marină şi contribuţia râurilor din Bugeac care le alimentează continuu cu apă dulce.

Majoritatea din ele cuprind acel nămol negru cenuşiu cu efecte terapeutice bine cunoscute în tratamentul atâtor afecţiuni, la care se adaogă influenţa binefacerilor climatului maritim.

Căci pe marginea acestor limanuri marea liniştită şi caldă a format din nisipul fin şi curat plaje întinse, veşnic în lumina soarelui şi apărate adesea de bătaia Crivăţului prin maluri abrupte cum e la *Budachi* sau *Burnas*.

Băi de mare, de liman, băi de nămol, cură de soare şi de aer liber sunt mijloace curative a căror îmbinare poate fi folosită pe aproape întreg litoralul basarabean dela *Bugazul* strâns între limanul Nistrului şi mare — la mica staţiune *Jibrieni*, sat de pescari pe care abia îl distingi dela gura braţului Chilia.

1. BUDACHI-CORDO PLAJA

2. BURNAS-PLAJA

3. SERGHIEVCA-SAB PLAJA

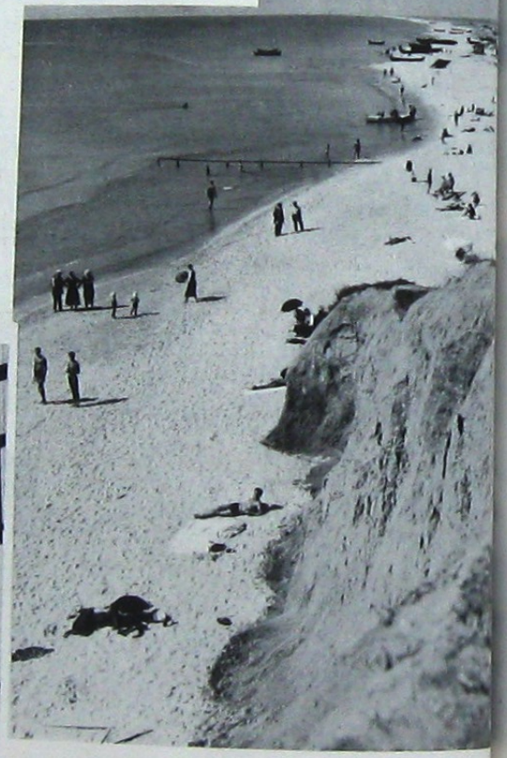

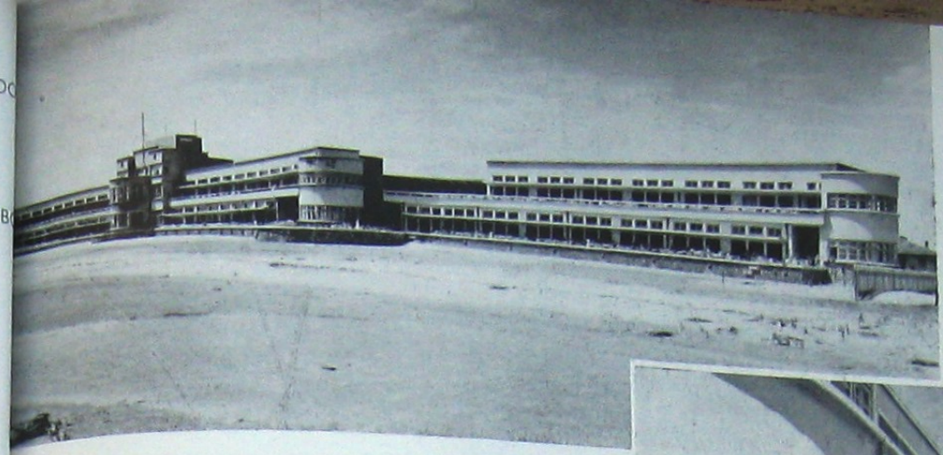

1 şi 2. BUGAZ-SANATORIUL

3. BURNAS-PARCUL

4. BUDACHI-CORDON, FALEZA

Puţinul interes pe care l-a arătat o vitregă stăpânire a făcut ca mult timp aceste surse terapeutice ale ţărmului basarabean să nu fie puse în valoare, ele fiind utilizate în mod primtiv şi într'o măsură redusă numai de localnici.

Meritul scoaterii în evidenţă a valorii terapeutice pe care o au plajele şi nămolul limanurilor basarabene, ca şi acel al înzestrării acestui ţărm izolat cu stabilimente balneare, sanatorii, vile, revin pe deantregul muncii şi străduinţei româneşti.

Intr'un pătrar de veac, datorită în primul rând iniţiativei particulare, apoi Statului, s'au cercetat ştiinţific natura apelor şi a nămolului, climatul; s'au organizat solarii, stabilimente de băi de nămol şi apă caldă, s'au clădit hoteluri şi vile.

Cea mai modernă dintre aceste clădiri, Sanatoriul dela *Bugaz*, construit de Societatea de Profilaxie contra Tuberculozei, poate concura cu cele mai renumite sanatorii similare din străinătate, atât în ce priveşte instalaţiile cât şi funcţionarea medicală.

O bună parte din populaţia ţării, în special din cuprinsul Moldovei, atrasă de mijloacele terapeutice ale plajelor basarabene, a îndrăgostit acest litoral, în timpul verii.

Zeci de mii de suferinzi vizitează staţiunile dela *Budachi*, *Bugaz*, *Sabolat—Serghiesti* şi *Burnas*, ca şi cele mai modeste dela *Achembet*, *Tuzla*, *Borisauca*, frecventate mai ales de localnici.

Dubla terapie a plajelor basarabene nu rămâne singura lor atracţie. Sportivii şi turiştii se pot bucura din plin de toate plăcerile pe care le oferă frumuseţea şi bogăţia Mării Negre în această regiune.

Plimbările cu barca, partidele de water-polo, participarea la pescuitul scrumbiilor sau ale chefalilor au intrat în obişnuinţa vilegiaturiştilor, ca şi cura de struguri care-i atrage către sfârşitul lui August spre Şaba, sat gospodărit de colonişti elveţieni, unde prin munca şi priceperea omului s'au stabilizat nisipuri sburătoare, la fel ca în landele Gasconiei, în locul pinului apărând însă aici rodul lui Bachus.

Accesul tuturor acestor staţiuni, făcându-se mai ales pe calea ferată Galaţi-Cetatea Albă, vizitatorul trebue să se oprească neapărat în oraşul istoric de lângă limanul Nistrului, unde poate cerceta pe îndelete ruinele celei mai de seamă cetăţi moldoveneşti în care pe la începutul veacului XI-lea Alexandru cel Bun domnea ca „stăpânitor a toată Moldovlahia şi a ţărmurilor mării".

De pe limba de stâncă, ce domină limanul cenuşiu al Nistrului, gândul îl va purta către vrednicia strămoşilor noştri şi aceea a celor ce şi-au jertfit viaţa pentru recucerirea Basarabiei.

RESTAURAREA HOTELULUI „DELTA" VÂLCOV

Scăpat ca prin minune de furia incendiatoare a bolşevicilor în retragerea lor dinaintea armatelor române, Hotelul „DELTA" din Vâlcov al Oficiului Naţional de Turism, se găseşte în curs de restaurare.

Degradările suferite de clădire în răstimpul în care hotelul s'a aflat sub stăpânirea bolşevicilor, îl făcuseră nelocuibil.

Ultimele lucrări de amenajare sunt însă pe sfârşite. Chiar în toamna aceasta Hotelul „DELTA" va fi redeschis şi redat călătorilor, reluându-şi rolul său firesc în mijlocul acestei minunate regiuni de turism care este Delta Dunării.

HOTELUL TURISTIC „TURNU-SEVERIN"

Conceput în vederea desvoltării posibilităţilor de circulaţie a călătorilor în regiunea Porţilor de Fier, Cazanelor şi Banatului sudestic, Hotelul Turistic „TURNU - SEVERIN" a fost început în vara anului 1937.

Intrerupte o vreme, lucrările au putut fi reluate şi astăzi exteriorul construcţiei este complet terminat. Se lucrează intens la instalaţiile şi amenajările interioare, pentru ca hotelul să fie dat cât mai curând circulaţiei.

OPORTUNITATE?

In lupta de toate zilele pentru promovarea industriei turismului românesc, multe şi felurite piedici pot fi întâlnite; mari sau mici, ele pot fi înlăturate până la urmă dacă se pune truda necesară. Cele mai grele nu sunt însă cele isvorîte din natura lucrurilor sau din împotrivirea vremurilor, ci ridicate din neînţelegerea oamenilor. Acestea se impun uneori cu atâta putere, se insinuiază cu atâta stăruinţă, încât ajung să creeze praguri de netrecut, în stare să descurajeze cele mai hotărîte bunăvoinţi.

Constatări recente ne-au convins de necesitatea rândurilor de faţă, cari nu se vor a fi decât lămuritoare; căutând soluţii practice pentru unele probleme urgente ale turismului nostru şi a căror rezolvare angajează viitorul, prea deseori am întâmpinat braţe ridicate spre cer sau frunţi încreţite: „dar bine, de asta ne arde nouă acum, *în timp de războiu*?"; „chestiunea e cel puţin momentan inoportună!", conced alţii să încheie, însoţindu-şi concluzia de priviri compătimitoare pentru strădania celor ce nu cred la fel.

Lucrul n'ar fi decât un semn în plus de periculoasă superficialitate, dacă n'ar fi ceva mult mai grav şi în contra căruia socotim că trebueşte reacţionat: o tendinţă de a respinge „de plano", fără cea mai sumară examinare, probleme de cea mai mare importanţă pentru viaţa unei industrii naţionale pe care bunul simţ şi cifrele catastifelor deopotrivă, o arată de mare însemnătate pentru ţara noastră. Căci suntem şi vom fi o ţară de turism, cu sau fără voia celor ce nu o cred şi aceasta pentru că aşa ne-au aşezat Dumnezeu şi strămoşii noştri pe aceste plaiuri cu privelişti minunate, cu unice tezaure istorice şi de folklor şi nesecate isvoare tămăduitoare, la răscurce de mari drumuri, în acest colţ al lumii.

Sălăşluim pe o nemăsurată bogăţie naţională cu aceiaşi dezolantă inocenţă cu care ani şi ani, părinţi de-ai noştri, au locuit dealurile ce ascundeau petrolul românesc tânguindu-se, poate, de vitregia soartei care nu i-a dăruit cu un pământ mai rodnic.

In ultimii ani, problema industriei turismului românesc a început să se contureze şi la noi şi însăşi Statul a înţeles să pornească la luptă, e drept, deocamdată cu un armament care uneori nu depăşeşte cu mult arcul şi săgeata. Dar, orice început e anevoios şi poate că în această materie, puţinul e mai bun decât nimic; prin muncă şi perseverare, se poate ajunge la capăt dacă există *înţelegere* pentru scopurile urmărite. Nimeni nu trebue să se plângă de greutăţile inerente ale trebii, dar ce să zicem de cele ce n'ar trebui să existe? De cele pe cari ni le creiem singuri numai dintr'o greşită înţelegere a lucrurilor?

După ce am ajuns să fim măcar în parte lămuriţi asupra problemelor industriei noastre turistice, asupra importanţei ei pentru viaţa noastră economică prin valorificarea acestor mari bogăţii naturale, pentru cunoaşterea favorabilă a ţării, înăuntru şi în afară, după ce am purces la drum, este oare necesar să ne oprim din mers pentru că „e război"?

Dacă războiul se face cu ce am pregătit în timp de pace, şi opera de pace se începe cu ce se pregăteşte încă din timpul războiului.

Experienţa a dovedit-o acum un sfert de veac; în Franţa, un mare om de Stat, respingând brutal orice altă preocupare cu lozinca devenită celebră „acum fac războiul!" — a câştigat războiul dar a „pierdut" pacea, care l-a găsit nepregătit pentru că nu şi-a acordat răgazul să se gândească la ea.

Inţelepciunea populară spune să-ţi faci car iarna şi sanie vara, ca să le ai la vreme, când nevoia se arată, iar maestrul artei de a guverna spune despre aceasta că este arta de a prevedea. Şi nu e deloc greu de prevăzut în materia care ne preocupă aci. Istoria se repetă şi se va repeta şi acum aidoma, nu din vreun spirit de imitaţie, sau din lipsă de originalitate, ci din firea adâncă a lucrurilor care vrea de când e lumea ca aceleaşi cauze să producă aceleaşi efecte. In 1919, după marele război, care ca şi acum, cuprinsese aproape toată omenirea, odată cu pacea, a isbucnit o frenetică dorinţă a tuturor de a se mişca în fine, de a circula, de a călători, de a se destinde violent, în spaţiu, după toate strâmtorările, interdicţiile şi restricţiile inerente vremurilor de războiu care ceruseră atunci ca şi acum atâta încordare.

A fost în acel moment o adevărată revărsare de turişti de peste tot şi în toate părţile şi fenomenul economic curios, înregistrat de observatorii şi de contabilii tuturor economiilor naţionale, a fost că industria turistică este dintre toate, aceea care prezintă repriza cea mai violentă după încheierea păcii. Toată această omenire dornică de destindere se năpusteşte într'acolo unde găseşte pregătit mai bine ceeace caută iar industriile turistice ale naţiunilor care au prevăzut împrejurarea au câştigat această „bătălie care începe odată cu pacea". Căci întrecerea între ţări, îmbracă în acest moment forma unei adevărate bătălii, în care orice poziţie organizată dinainte capătă valoarea nepreţuită pe care o are în războiu orice „poziţie" pregătită din timp de pace.

In 1919, o asemenea bătălie s'a dat sub ochii noştri deşi reporterii nu au înregistrat-o poate întotdeauna cu titluri senzaţionale; ea a fost câştigată de unii sau pierdută de alţii, după cum înţelepciunea a ajutat sau evenimente defavorabile au contrariat taberele în luptă.

Instruite de experienţă, toate ţările cari nu sunt azi prea grav împiedicate de evenimente, lucrează chiar de pe *acum* cu zor şi cu spor pentru pregătirea industriei turistice în vederea reluării activităţii; se întocmesc planuri de lucru care să aştepte doar declanşarea realizării, se încheie convenţii, se construeşte, se organizează până în amănunt chestiunile care nu sunt direct interzise de starea de războiu; într'un cuvânt, se fac pregătiri de campanie.

Oportunitatea acestor preocupări nu este discutată nicăeri. Atenţiunea cea mai mare se acordă acestor probleme.

Trebue să pierdem noi această bătălie, să ne trezim nepregătiţi în momentul ei care, ca totdeauna, vine mai curând decât ne aşteptăm? Să lăsăm pe alţii să cucerească poziţii din care să nu-i mai putem scoate?

Am suportat deja destul de greu consecinţele imprevizionii noastre din trecut, care a favorizat o campanie neprietenă ce ani de-a-rândul a încercat să acrediteze că turismul în Europa, se opreşte la marginea cutărui vesel oraş dunărean al Europei centrale. De ce să nu facem din timp tot ce ne stă în putinţă ca în momentul reluării traficului turistic normal să fim în primele linii, chiar dacă turismul nostru, în marele front european, n'ar avea un sector prea întins?

Dar mai este un argument care pledează pentru absoluta oportunitate a preocupărilor turistice în aceste momente. Gospodăria turistică a unei ţări se poate face mai uşor, dacă nu chiar exclusiv, în perioadele de oprire a circulaţiei turistice normale, deci în timp de războiu. Uzinele nu-şi pot transforma sau perfecţiona instalaţiile decât când îşi întrerup producţia. In primele momente ale păcii forfoteala excepţională a turiştilor ocupă toată atenţia şi acaparează toată puterea de muncă a cadrelor turistice de tot soiul; în asemenea clipe, oricâtă bunăvoinţă ar exista, e prea târziu

să se mai gândească cineva la organizări şi transformări; maşina trebuie să funcţioneze din plin cu mijloacele de care dispune.

Să mai adăogăm la cele de mai sus şi considerentul că starea de războiu permite măsuri administrative şi legislative excepţionale, cari fac ca rezolvarea unor anumite dificultăţi să fie mai uşoară decât în vreme de pace?

Germania a înfiinţat la Bucureşti, în plin războiu, cel mai frumos birou de voiaj al ei; Italia construeşte cele mai moderne hoteluri, acordând în acelaşi timp mari credite iniţiativei particulare; Spania investeşte zeci de milioane în refacerea industriei sale hoteliere; o ţară vecină a inaugurat anul trecut noui birouri de turism în Germania, amenajate cu un deosebit lux; Croaţia şi Slovacia îşi dau rapid o nouă organizare turistică, creind noui întreprinderi de stat pe baze comerciale, iar în Franţa se anunţă apropiata înfiinţare a unui Minister coordonator al turismului naţional.

Greşesc oare aceste ţări? Este inoportună pregătirea lor turistică în timp de războiu?

•

Oportunitate?

Doar o privire superficială a problemei turismului nostru ar putea-o tăgădui, luându-şi însă o grea răspundere.

A. C.

PENTRU O CONŞTIINŢĂ TURISTICĂ ROMÂNEASCĂ

Referindu-ne, într'un articol publicat cu trei patru ani în urmă, la cauzele cari au împiedecat înainte, de anul 1918 desvoltarea unei mari mişcări turistice în Carpaţii româneşti, găseam că printre altele a fost şi nedreapta frontieră care a despărţit până acum două decenii şi mai bine, un versant de celălalt al munţilor. Turistul alpinist, urcând dintr'o parte sau alta, trebuia să-şi tempereze elanul drumeţesc tocmai acolo unde acesta ar fi fost mai legitim, pe crestele pe care şerpuia, însemnată cu mari muşuroaie de ciment, linia graniţelor vechi ale ţării, peste care nu se putea trece. Trebuia deci să domoleşti pasul şi să faci calea întoarsă, totdeauna cu sentimentul unei bucurii neîmplinite. Căci muntele, ca şi alte lucruri frumoase lăsate de Dumnezeu, are o lege a lui: e frumos când îl cunoşti întreg.

Acest adevăr verificat, pe alt plan, de însăşi desvoltarea neamului românesc pe ambele versante ale Carpaţilor şi atât de bine ilustrat de omogenitatea elementului românesc de o parte şi de alta a munţilor, este tot atât de valabil pentru mişcarea turistică.

Un compromis în această materie nu este posibil. Nu puteam năzui la o mare mişcare turistică în Carpaţi, cât timp aceştia erau despărţiţi în două de vechea graniţă, aşa cum nu s'ar fi putut menţine în cursul veacurilor, omogen, elementul românesc într'o parte şi alta a munţilor, fără prezenţa, în afară de lege şi artificiu, a acelor ,,vămi ale cucului'' prin care se petrecea, la adăpost de ochiul grănicerului strein, fenomenul osmozei elementului românesc aparent despărţit în două de creastă şi de graniţă.

Căderea graniţelor a creeat turismului după 1918, condiţia esenţială de amplă desvoltare aşa cum a realizat, pe de altă parte şi o suprapunere de planuri: turistice şi etnic. Căci, evident, turismul nostru (turismul carpatin) atâta timp cât i se atribue şi un rost naţional, trebue să urmeze linia marilor interese etnice, ţintind legătura tot mai strânsă între românii de dincolo şi dincoace de munţi. Am spune chiar, că turistul de azi, trebue să urmeze ,,plaiul'' strămoşesc care leagă peste creste aşezările dela poale: că bocancul turistului trebue să calce urma opincii ciobanilor de altădată, care de atâtea ori au fost numiţi ,,cărăuşi ai ideeii naţionale'' şi ai sentimentului de unitate naţională.

Aşa fiind, Carpaţii româneşti trebuiau să fie străbătuţi neîncetat şi intens dintr'o parte într'alta, printr'o mişcare turistică transversală, care la rândul ei trebuia întreţinută şi stimulată (chiar artificial) dintr'o înaltă conştiinţă.

Privind prin prisma acestor spuse ar fi interesant să facem un bilanţ al mişcării turistice din ţara noastră în intervalul dela 1918 şi până azi. Vom recunoaşte însă, că în general turismul carpatin a cunoscut la noi în acest timp şi în special în anii din urmă, cea mai frumoasă desvoltare a sa; că iniţiativa turistică, sub formă de asociaţii turistice a atins cea mai mare amploare şi că pe alocurea s'au fixat chiar pilonii unei desfăşurări viitoare.

Dar, din nenorocire, elanul trezit n'a cuprins deopotrivă sufletul românesc de pretutindeni. Iată ce scriam într'un articol (,,Iniţiativa particulară turistică'') publicat în numărul din Ianuarie 1939 al acestei reviste; ,,Se ştie oare, că în întreaga Moldovă de dincolo şi dincoace de Prut, nu există o singură asociaţie particulară de turism, ca şi cum un germen distrugător ar fi paralizat acolo orice pornire spre faptă şi omul de acolo ar fi pierdut cea mai firească dragoste: dragostea de natură, dragostea de peisagiul românesc, dragostea de munţi''... Ne gândeam la fapta turistică (construcţii de cabane, marcaje de poteci, etc.) care să fi stimulat drumeţia în Carpaţii răsăriteni, a căror amenajare din acest punct de vedere, revenea în chip firesc iniţiativei moldovene.

Acum, încheind bilanţul sărac al puţinelor străduinţe câte sau depus pentru propăşirea mişcării turistice în această regiune, sântem datori să semnalăm tuturor nevoia de a se porni, de pe acum, măcar întocmirea proectelor de viitor. Perspectivele ce se vor deschide turismului moldovean nu trebue să găsească iarăşi aceleaş inimi împietrite pentru dragostea de frumuseţile acestui pământ românesc.

Desigur că iniţiativa de stat va înţelege la rândul ei acest comandament şi îşi va îndrepta activitatea tocmai înspre aceste regiuni prea puţin sprijinite până acum.

Revine însă celor care trăiesc în miezul problemei să solicite şi să stimuleze această iniţiativă, înlesnindu-i calea, netezind dificultăţile începutului sau, mai pe faţă, făcând ei înşişi acest început.

Numai astfel se vor putea plăti şi îndrepta greşelile unui trecut ale cărui dureroase urmări trebuesc deplin înlăturate.

C. MUNTEANU

TURISMUL CA PROBLEMĂ DE CULTURĂ

Turismul, în toate sensurile pe care le îmbrăţişează această noţiune, este o problemă vastă, deosebit de interesantă şi care poate fi privită din multiple unghiuri de vedere.

Lăsând deocamdată laoparte celelalte consideraţii, care ţin mai mult de resorturile economice şi technice ale problemei, turismul este una din manifestările specifice ale psihologiei omului contimporan, este unul din fenomenele spirituale tipice ale vremii noastre. In cazul acesta, turismul este mai mult o problemă de cultură, decât una de economie sau de organizare. Ca fenomen cultural şi considerat ca atare, turismul este justificat de profunde explicaţii istorice şi dispune de ispititoare motivări psihologice şi umane.

Intr'adevăr, cărui fapt corespunde turismul, în plan spiritual? După părerea noastră, turismul este una din cele mai noui şi mai active forme de cunoaştere ale omului modern. Este o cunoaştere proiectată în afară. Nu este vorba aici de o proiecţie idealistă, de o reflectare a lumii ideilor asupra lumii sensibile, în care viziunea interioară să învăluie şi să eclipseze realităţile concrete. Este vorba de altceva. In această formă de cunoaştere, interesul se mută din planul ideilor în acela al obiectelor exterioare. Este o cunoaştere care procede dela obiecte şi se formulează prin ele, în speţă dela frumuseţile naturii, monumente, instituţii, curiozităţi, pitoresc ş. a. m. d.

Turismul este un mod de cunoaştere în spaţiu, prin mişcare. Un fel de foame nepotolită, ca un demon interior, împinge pe om spre lucrurile din afară, din jurul său şi de pretutindeni. Neîndoios, din punctul nostru de vedere, faptul că omul nu-şi mai găseşte echilibrul existenţial în sine, în plinătatea lumilor sale interioare, în reazimul cert al ideei, ci îl caută în afară de el, printre obiecte şi emoţii exterioare, trădează o gravă deficienţă metafizică, o teribilă criză spirituală.

Stilul de viaţă al omului modern, ritmul accelerat al vieţii, aglomerarea vertiginoasă a evenimentelor, îndeletnicirile sale, maşinismul şi progresele technicei, nu mai îngăduie răgazurile calme ale interiorizării, nici luxul contemplării peisagiilor interioare.

Tot acest tumult interior, toată această poezie spirituală se revarsă în afară, asupra lucrurilor, într'un elan irezistibil de cunoaştere obiectivă, care nu urmăreşte esenţele lucrurilor în sine normele, arhetipurile lor ideale, ci anumite obiecte exterioare, specifice, această insulă, acest monument, această cascadă, acest edificiu, ş.a.m.d.

Dar mai este şi altceva. Technica a pus la îndemâna omului modern o seamă de instrumente care îi facilitează nespus existenţa, fără ca să-şi îmbogăţească spiritul în aceiaşi măsură. Civilizaţia noastră maşinistă acordă omului confortul, sărăcindu-i însă substanţa interioară. Exilat din domeniile lui interioare, omul modern se simte izolat şi strein între uneltele civilizaţiei sale. O apăsătoare singurătate spirituală şi o cumplită tristeţe metafizică. De unde acest spleen nedefinit şi irezistibil al secolului, această stranie şi perpetuă invitaţie la călătorie, care face din omul contimporan un neostenit peregrin. Necăutând adevărata lui racilă profundă în el, în fiinţa lui, omul modern îşi plimbă tristeţele lui fără leac prin lume, printre lucruri şi peisagii, ademenit de zări tot mai magice şi mai îndepărtate, dincolo de care nădăjdueşte să întâmpine cu o tot mai îndârjită căutare, tărâmul învăluit în ceaţă al neaflatei lui fericiri.

Geografia este antinomia spiritului. Şi omul contimporan, acest corsar al spaţiului, este robul atlasului, al peisagiului, al geografiei lui visate. Contimporanul trăeşte geografia, cu o frenezie nemaiîntâlnită.

Nu ştiu cum ar putea fi definită mai bine structura epotică a noastre. Cert este că pretutindeni înregistrăm o patefugă spre natură, spre geografie, spaţiu şi mişcare.

Claustrat între aceste instrumente ale civilizaţiei sale, îndeobşte citadină, omul de azi evadează în natură, în geografie, spre contactul ,fie şi efemer, cu formele clocotitoare ale vieţii autentice. Ce altceva înseamnă marile pasiuni colective ale stadioanelor, pasiunea de călătorie, efervescenţa turistică din ultimele decenii, mai ales?

Ca fenomen spiritual deci, şi în sens larg turismul este o formă tipică de *neoromantism* a acestui secol technic şi maşinist.

In altă ordine de idei şi din altă perspectivă, turismul este un excelent şi rodnic instrument de cultură, care echivalează cu o mare pedagogie. Valoarea călătoriilor a fost înţeleasă din totdeauna şi ele s'au recomandat ca fertile mijloace de educaţie. Cele mai multe dintre marile spirite creeatoare au circulat intens, au călătorit intens, au călătorit mult. Dacă marele Kant n'a ieşit niciodată din Königsberg, în schimb Descartes a colindat prin toată Europa. Şi în antichitate şi în Renaştere şi în epoca modernă, oamenii de cultură au fost în acelaşi timp călători străluciţi. Ar fi de prisos să etalăm în această privinţă reminiscenţele noastre istorice. Apostolul Pavel a fost cel mai mare turist al antichităţii. Şi alte chipuri sacre deasemenea: Sfinţii Erarhi Vasile, Grigore şi Ioan, Fericitul Augustin şi încă mulţi. Ce să mai vorbim de moderni: Goethe care a umblat prin toată Europa în diligenţă, Chateaubriand, Byron, Wagner, Dostoievschi, Puşchin şi alţii ca să nu pomenim pe contimporanii iluştri ce au la îndemână confortul şi viteza.

Dintre ai noştri e deajuns să-l pomenim pe Eminescu, acest nomad fără de moarte.

Dacă nu mai adânc şi mai substanţial decât cărţile, călătoriile învaţă în tot cazul mai plastic şi mai durabil.

Călătoriile verifică şi îmbogăţesc personalitatea, o înmlădiază, o sporesc în umanitate şi o fac mai sensibilă la valorile concrete.

Turismul, ca mare pasiune colectivă, înlesneşte circulaţia valorilor, ajută la comunicarea bunurilor spirituale.

Bunăoară momentul alexandrin, născut în urma lui Alexandru Macedon, tutelat apoi de cuceririle romane, când printr'o frenetică circulaţie de valori între fondurile misterioase ale Orientului şi cultura mediteraniană, la confluenţa geografică a acestora, ia naştere o floare spirituală de o rară splendoare. Analiza momentelor istorice şi culturale s'ar putea prelungi abundent, depăşind însă cadrul circumscris acestor sumare notaţii.

Turismul, ca problemă de cultură, este un domeniu vast şi necercetat, care invită la interpretări fertile, dincolo de înţelegerea lui curentă şi tehnică şi la o intensă exploatare din partea unei literaturi atât de săracă în motive substanţiale, pentru marele ei beneficiu.

HORIA NIŢULESCU

TELEFONUL ÎN MUNŢI

Unul din capitolele cele mai importante din ansamblul lucrărilor ce formează planul general de amenajare a muntelui, îl constituie, fără îndoială, mijlocul de legătură permanentă ce trebue să existe între viaţa aspră şi plină de surprize a înălţimilor şi viaţa citadină comodă din care îşi recrutează adepţii.

Aspectele acestor două vieţi, despărţite doar prin altitudine, sunt atât de deosebite, încât permanenţa unui contact între singuraticele cabane şi viaţa „de jos" apare ca ceva absolut indispensabil.

In trecut, când împărăţia tăcută a munţilor nu-şi desvelea tainele decât câtorva îndrăzneţi, această legătură nu-şi afla o totală justificare.

Astăzi, însă, când porţile ei au fost date în lături şi potecile şovăelnice deslușite, determinându-se, în special în zilele de sărbătoare, o evadare în masă a plictisiţilor unei vieţi de automat, necesitatea instalării unor reţele telefonice a devenit un imperativ categoric.

Avantajiile care decurg din efectuarea unor asemenea lucrări sunt imense. Se vor putea obţine, astfel, de către oricine şi din orice colţ al ţării, informaţiuni rapide şi exacte asupra situaţiei atmosferice „de sus" atât în anotimpurile fără zăpadă cât mai ales în timpul iernii, scutindu-se în acest mod deplasările inutile.

— Pentru zilele de mare afluenţă turistică se vor putea face din timp reţineri de locuri, ştiut fiind cât de neplăcut şi istovitor este, a găsi cabana plină şi a fi nevoit să colinzi, de multe ori noaptea, din cabană în cabană în găsirea unui loc de odihnă.

— In caz de accidente, în special în timpul iernii, când transportul accidentaţilor cere mai multe braţe şi oameni specializaţi, se va putea lua contact, cu toată urgenţa, cu centrele şi echipele de prim-ajutor.

— Când neprevăzutul munţilor şi vitregia condiţiilor atmosferice vor modifica programul întârziind reîntoarcerea spre casă, turiştii prinşi sus vor putea încunoştiinţa cu toată uşurinţa pe cei interesaţi, nemai fiind obligaţi să forţeze imprudent tăriile firii pentru a fi punctuali.

— Se vor putea, apoi, obţine informaţii precise asupra orariului trenurilor ce trec prin localităţile de acces, pentru calcularea timpului necesar coborîrii.

In afară însă de avantajiile de ordin informativ arătate mai sus, instalarea unei reţele telefonice mai prezintă încă un folos, a cărui importanţă practică nu poate scăpa nimănui şi anume acela al utilizării stâlpilor telefonici ca jaloane de marcaj, cu deosebire pe golurile muntelui, unde orientarea pe ceaţă sau viscol este imposibilă.

Prin numerotarea stâlpilor de telefon pe fragmente de drum, între cabane, numerotare care va însoţi semnele de marcaj şi prin aşezarea unor table indicatoare la întretăierile şi despărţirile potecilor, se va putea ajunge la rezultate admirabile, scutindu-se astfel şi o serie de cheltueli ce ar cădea în sarcina executorilor de marcaje.

Ca o aplicaţie practică într'unul din masivii cei mai vizitaţi şi anume în Bucegi, Soc. Română de Telefoane, înţelegând valoarea unor asemenea lucrări, a păşit chiar la înfăptuirea imediată a unui proect de linii telefonice, pe baza unor amănunţite studii. Această reţea telefonică va deservi următoarele case de adăpost: Vârful cu Dor, Batalionul de Gardă, Babele, Brav, Omul şi Peştera. Intreaga lucrare este executată de această Societate şi va costa cca. 4.000.000 lei. In manopera de plantare a stâlpilor Societatea primeşte ajutorul Batalionului de Vânători de Gardă.

Intreţinerea liniilor telefonice va cădea tot în sarcina Societăţii de Telefoane. Liniile telefonice vor urmări pe cât mai mult posibil potecile, servind astfel şi de marcaj.

Pe stâlpi se vor monta table de orientare, cuprinzând indicaţii de felul următor:

— S. A. R. de Telefoane — Drumul către cabana Babele — Mai sunt 50 stâlpi (sau 1.550 m.) — Altitudinea locului 2.050 m.

In faţa Oficiului telefonic Sinaia şi în punctele de ramificaţie pe traseul telefonic se vor pune table cuprinzând indicaţiunile turistice necesare şi harta reţelei telefonice.

Lucrările cari au început în luna Iunie se găsesc actualmente într'un stadiu foarte avansat.

S'au lucrat astfel complet fragmentele Sinaia-Cabana Vârful cu Dor şi Cabana Vârful cu Dor — Cabana Batalionului de Gardă, instalându-se aparatele necesare, în aşa fel încât astăzi se poate convorbi foarte uşor cu aceste cabane.

Porţiunea dintre cabana Batalionului de Gardă şi cabana Babele este deasemenea aproape terminată, restul lucrării urmând să fie desăvârşit până în luna Octombrie a. c.

Taxele ce se vor percepe dela posturile telefonice vor fi următoarele:

a) Pentru convorbiri interurbane se va percepe în afară de taxa respectivă pentru Oficiul Sinaia, un supliment fix de 40 lei pentru utilizarea liniilor de munte.

b) Pentru convorbirile îngrijitorilor între ei pe linii directe (fără intervenţia operatoarelor din Sinaia) nu se vor percepe taxe.

c) Convorbirile îngrijitorilor pe circuite ce trec prin Sinaia se taxează cu 20 lei trei minute şi 5 lei fiecare minut suplimentar.

d) Convorbirile turiştilor se taxează cu 20 lei trei minute şi 5 lei fiecare minut suplimentar, atât pentru convorbirile ce trec prin Sinaia, cât şi pentru cele ce se dau direct fără intervenţia operatoarelor din Sinaia.

e) Incasarea taxelor se va face de către îngrijitorii caselor de adăpost respective, pe baza chitanţierelor S.A.R. de Telefoane..

f) Ingrijitorii cabanelor vor avea o redevenţă de 20% din sumele încasate de ei.

g) In afară de aceste taxe nu se va percepe nici o altă taxă sau contribuţie.

Perseverenţa care se pune în desăvârşirea acestei opere de înaltă însemnătate turistică cât şi rapiditatea cu care se succed lucrările ne îndreptăţesc a aduce, în primul rând, toate laudele Soc. de Telefoane, lăsându-ne să sperăm în extinderea acestor lucrări şi asupra altor masivi cu nimic mai prejos ca pitoresc şi măreţie decât Bucegii.

TH. MELCESCU

REȚEAVA TELEFONICA DIN MASIVUL BUCEGILOR

CASA OMUL
Vf Bucura
Sf. Ghiorghe 2679
2200
2400
2600
2000
2237
2668
OBÂRȘIA
Dealungul Jalomiței
Dealungul marcajului
2100
2184
2000
1900
1800
1700
1600
Râul Jalomița
CASA PEȘTERA
CRUCEA CARAIMAN
Brana mare Grigoriu
Brana Apostol
Valea Țepilor
CASA BRAV
CASA BABELE
2169
CABANA M. VOEV. MIHAI
CASA SCHIL
Dealungul
Drumului
de Care
1931
1882
1500
1600
1700
1800
2000
2100
2006
VÂRFUL FURNICA
CASA VÂRFUL cu DOR
Dealungul marcajului
CABANA O.N.T.
HOTEL
Cap de cablu
Gara
SINAIA
1100
1200
1300
1400
1500
1600
1700
1800
1900

LEGENDA:

- Instalație complet terminată
- " " în curs de executare
- " " în proiect

S. A. R. DE TELEFOANE

SERV. DE STUDII O. N. T.

ECONOMIA TURISMULUI*)

PROBLEMA CADRELOR

Războiul a întrerupt circulația normală a turiștilor, dar nu a suprimat orice circulație turistică, deoarece a creeat în schimb o al a, specială, care face ca azi, deși în timp de război, toate hotelurile, toate restaurantele și trenurile să fie mai aglomerate ca niciodată.

Aceasta demonstrează pe de o parte permanența circulație turistice, iar pe de alta, nevoia imperioasă de a menține organizarea exploatărilor turistice, la un nivel din ce în ce mai ridicat.

Sub această formă, turismul reclamă oameni cu o pregătire profesională serioasă de care depinde totdeauna progresul întreprinderilor.

Datorită acestui fapt, industria turistică din Apusul Europei a rezolvat problema creind prin școală cadrele necesare.

Germania este țara care a înțeles mai bine lucrurile și datorită acestui fapt toate orașele mai importante posedă școli pentru profesia de hotelieri și restauratori.

Würtenberg, Badenn, Stuttgart, au asemenea școli ce se bucură de concursul Comunelor, Corporațiilor și a Camerelor de Muncă.

La Berlin, Breslau, Frankfurt și Colonia vom găsi secții speciale pentru bucătari și chelneri.

O lege din 1918 introduce chiar obligativitatea frecvenței pentru băeții și fetele întrebuințați în restaurante.

Cursurile durează trei ani cu șase ore pe săptămână, elevii, pe lângă cunoștiințele de specialitate, primind lecții de bună cuviință, ținută în fața clientului, salutul, îmbrăcămintea, primirea oaspeților în hotel, etc.

Printre școlile de asemenea natură putem cita pe cele dela München, Hamburg, Augsburg și Nürnberg a căror existență cade deasemenea în sarcina orașelor și a asociațiilor de hotelieri și restauratori.

Este locul să amintim aci de școlile din Germania care se ocupă cu studiul tuturor problemelor în legătură cu turismul, citând institutul creiat de scurtă vreme pe lângă Universitatea din Heidelberg, care face parte din realizările „Societății de cercetări turistice Hermann Esser". Iată ce găsim notat despre rostul acestui institut și despre metoda de lucru: „Personalul din economia turismului, împărțit pe specialități, va asista la cursurile și prelegerile noului institut pentru a căpăta o imagine cât mai completă asupra turismului. Deasemenea se vor face și lucrări practice, acordându-se deosebită atenție contabilității și organizării întreprinderilor turistice.

Institutul dispune de un apreciabil material literar și științific în legătură cu turismul. Elevii vor trece examenele ca la orice școală superioară și vor putea da și doctorate. Diplomele obținute vor forma criteriul de clasificare în profesiunea turismului".

Nu numai în Germania dar și în Franța găsim o organizație aproape similară la Marsilia, Cannes, Orleans, etc., urmărind pregătirea unui personal tehnic pentru întreprinderile hoteliere.

Statul Francez a privit aceste școli ca pe niște instituții menite să rezolve adevărate probleme de Stat.

Programul școlilor franceze este mult mai desvoltat, cuprinzând cursuri teoretice și practice, predate în 16 până la 29 ore pe săptămână, timp de 3 ani.

Menționăm „L'Ecole de l'Association Profesionelle des Hôtelieres, Restaurateurs et Limonadiers" înființată în anul 1925, și care este un model.

Exemple pot fi citate în Franța ca și în toate țările din Apusul Europei unde industria hotelieră și-a găsit o înțelegere în ansamblul preocupărilor de Stat.

In Elveția amintim, în scurtă expunere, de școala dela Cour-Laussane înființată de „Uniunea Generală a Societăților Hoteliere" la 15 Octombrie 1893 fiind una dintre cele mai vechi din Europa.

„Instalată în proprietatea sa, în mijlocul unui parc cu o frumoasă vedere spre lac și Alpi, școala urmărește să dea persoanelor care se dedică carierii hoteliere, o instrucție practică și teoretică asupra tuturor cunoștințelor profesionale indispensabile pentru a intra în industria hotelieră". Această frază extrasă din regulamentul școlii rezumă scopul urmărit de numeroasele secții care o compun. Printre ele citâm „Secția Profesională Hotelieră", „Secția de Bucătărie" și „Cursul Profesional superiror" pentru hotelieri și funcționarii superiori. Un corp profesional select și un program bine întocmit asigură pregătirea temeinică a elevilor, de plasarea cărora se ocupă școala.

In timpul din urmă ,în Germania și Italia s'a dat o atenție deosebită pregătirei personalului de agenții și birouri de voiaj cari înpânzind azi orașele mai importante din lume au nevoie de elemente instruite special pentru a fi în măsură să dea o informație, să întocmească un itinerar sau, mai departe, să facă oficiul de ghizi-interpreți.

La noi, legea pentru Organizarea Turismului din 1936 a prevăzut într'un articol organizarea de școli hoteliere dar dezideratul a rămas doar o bună intenție; lipsa de mijloace materiale, de concurs a intreprinderilor hoteliere și de dispozițiuni legislative cari să impună obligativitatea școlii au dus laolaltă la acest rezultat pe care la nici un caz nu putem rămâne.

*) Sub acest titlu, Oficiul Național de Turism își propune să publice o serie de note privitoare la problemele industriei turistice, datorite colaboratorilor noștri obicinuiți sau ocazionali, ce au asemenea preocupări.

LITERATURA TURISTICĂ

Rubrica de față se încadrează în programul revistei prin rosturi ce nu mai trebuesc lămurite. Cei mai mari artiști și scriitori ai omenirii, cei mai vestiți poeți și gânditori au fost ispitiți să fixeze imagini, impresii și reflecții asupra peregrinărilor lor prin lume.

Etapele unei călătorii, popasurile unei explorări, schimbările de peisaj, de orizont, de moravuri și de mentalitate au prilejuit artiștilor plastici nenumărate opere celebre, iar cărturarilor, înzestrați cu harul potrivirii cuvintelor, pagini de evocări nemuritoare.

Nu vom pomeni aici pe marii călători ai lumii. Ne vom mărgini în numărul de față să amintim două figuri dintre cele mai caracteristice ale trecutului românesc îndepărtat: Nicolae Milescu și Dinicu Golescu, precursori ai literaturii turistice autohtone.

Fiul marelui boer Gavrilă din Milești, după ce a isprăvit învățătura care se putea căpăta pe vremea sa în țară, încrezător în puterile și'n năzuințele lui, a pornit să-și desăvârșească pregătirea în așezămintele culturale ale Apusului. S'a oprit mai întâi la Padova, unde a urmat cursurile vestitei universități locale. In timpul liber, s'a străduit să cunoască și celelalte orașe ale Italiei, îmbătându-se de frumusețile neegalate ale peisajului, savurând tezaurele de artă și adâncind tainele unui grai limpede și muzical, atât de mult înrudit cu limba sa maternă.

Din Italia, Milescu e atras de Constantinopole, metropola culturii bizantine, unde se îndreaptă spre a-și complecta cunoștințele de limba greacă și turcă. Inapoiat în țară, e numit *grămătic* la Curte ; ridicat la rangul de Spătar, comandă o oștire împotriva lui Gheorghe Rakoczy, apoi trece în Muntenia, unde i se dă titlul de Mare Spătar. Ștefăniță Vodă îl recheamă în Moldova, făcându-l consilierul său intim. Incercând însă, pentru binele țării, răsturnarea Domnului, pe care-l socotea nevrednic, acesta îl pedepsește punând să i se taie nasul cu propriul său hanger. Umilit și desgustat, Spătarul se retrage pentru câtva timp la Milești, de unde e chemat de Domnul Munteniei Grigore Ghica, spre a-i încredința sarcina de-a reprezenta interesele Țării Românești pe lângă Sublima Poartă. Aici, neastâmpăratul, romanticul de altădată se trezește din amorțire și Milescu începe din nou să colinde metropolele apusene.

La Berlin, dă peste unul dintre cei dintâi practicieni ai chirurgiei estetice, care-i atenuiază estropierea facială aplicată de Ștefăniță. Leibnitz, Președintele Academiei Germane, Frederic Wilhelm, Marele Elector de Brandemburg, Ludovic al XIV-lea (Regele Soare), Regele Carol al XI-lea, uimiți de spiritul și de cultura Milescului, îi înlesnesc pe rând vizitarea Franței, a Burgundiei, a Suediei, și de pretutindeni călătorul nostru culege impresii, așterne gânduri, meditații, constatări și învățăminte.

Revenind în Moldova, e trimis din nou ca ambasador la Constantinopole. Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului, prețuindu-i meritele și cultura sa excepțională, îl recomandă Țarului Alexandru al Rusiei ca pe ,,un om fără seamăn, zelos, învățat și înțelept, un om minune, pe care numai Dumnezeu i-l trimite parcă anume și căruia trebue să-i acorde toată cinstea cuvenită".

După ce se oprește pentru scurtă vreme la Belgrad și la Varșovia (unde e primit cu deosebită căldură de Regele Poloniei), Milescu ajunge în sfârșit la Moscova. Aici, este mai întâi sfetnicul Țarului Alexandru, apoi dascălul și sfătuitorul cel mai apropiat al lui Petru cel Mare. Intinsele cunoștințe și felul demn de a se înfățișa al boerului moldovean determină pe Țar să-i încredințeze însemnata și greaua misiune de a explora și trasa cel mai scurt și mai potrivit drum dela Moscova la Peking.

Inarmat cu aparatele și cu uneltele necesare, însoțit de oameni destoinici, Nicolae Milescu pregătește timp de trei ani marea expediție care va constitui încununarea strălucitei sale cariere. Când totul e pus la punct, explorarea celor peste șase mii de chilometri începe și tot acum încep să se cristalizeze în note zilnice interesantele pagini ale ,,Ziarului Siberian", — oglindă sugestivă a atâtor peripeții și-a atâtor stări de suflet trăite din plin de Milescu. Pe baza notelor luate, el alcătuește acum cea dintâi hartă a ținuturilor dintre Moscova și Capitala Chinei, dintre Oceanul Inghețat și Marea Caspică.

Stilul viguros și plastic al notelor de călătorie rămase dela Spătarul Nicolae Milescu arată un talentat mânuitor de condei și un fin observator, pe care în decursul vremurilor l-au revendicat deopotrivă Românii și străinii care l-au cunoscut și l-au avut aproape.

* * *

Cel de-al doilea călător de care vrem să ne ocupăm este Dinicu Golescu, omul modest și simplu, care — trecând granița spre a-și conduce copiii la școli străine, — rămâne șguduit la fiecare pas de progresele uimitoare cu care vine în contact. Observând pe toți călătorii ,,însemnându-și" impresiile, se apucă și el să scrie, pentruca ,,publicarisind" ceiace vede, să ,,comunească" și celor din Patrie minunile lumii. Așa s'a născut ,,Insemnarea călătoriei". In titlu, autorul, arată că scopul său a fost să însemneze ,,deosebirea neamurilor și a semănăturilor, cum și apele și poștele și orice obiceiu și faptă bună din câte a văzut.

Notele de drum ale lui Dinicu Golescu înfățișează lanuri și gospodării rurale, instituții publice (școli, spitale, muzee, teatre, aziluri), aspecte edilitare, și numai rare ori caracterul estetic al priveliștilor. Golescu vrea să vadă tot și intră pretutindeni, cu toată ilaritatea stârnită adesea de vestmintele lui orientale. In ,,Ailvagen" șade alături de vizitiu, ca să cuprindă mai bine peisajul; pe vapor, dă târcoale motorului, ca să-i prindă ,,meșteșugul" și, cu toate că nu e voe, se încredințează că ,,este un cuptor zidit în cămara corăbiei, care are un coș de fier drept în sus, prin care iese fumul; la spatele cuptoriului, în potriva gurii, un alt coș de fier, care este scos din cuptor în spre mehanica ce au, prin care este căldură cu aburealâ, întocmai ca la cazanul care scoate rachiul, la care la fund îi arde focul și capacul strânge lacrămă de aburealâ. Așa acel abur al coșului mișcă cea dintâiu roată, unde sânt poate întreite decât la un ceasornic, și cea din urmă roată, prin dinții ei și prin dinții ce sânt pe osia de fier, sucește osia dimpreună cu roatele..."

In fața frumosului și a operelor de artă, Golescu rămâne un primitiv: se sperie de tot ce e mare și ,,cu meșteșug". Măsura lui estetică supremă este *stânjenul*. La Pesta, o latură a unei pieți ,,să tot aibă 800 de stânjeni". Mormântul Arhiducesei Cristina, făcut de ,,scobitorul de piatră Canova", e descris cu multă meticulozitate și cu mare lux de amănunte, vizitatorul dovedind că prețuește mai mult simbolul decât forma. La fel cu ,,cadrele": la Belvedere a văzut o icoană ,,de cinci stânjini", în mozaic, ale cărei dimensiuni impresionante i-au dat o înaltă idee despre valoarea ei. Tablourile sunt descrise cu mare admirație pentru ,,asemănarea lor". I-a plăcut, astfel, foarte mult ,,o fereastră zugrăvită cu fofezele deschise".

Cu toată naivitatea tonului, evlavia, nedumerirea, sinceritatea emoției nelimitate, — în fața atâtor aspecte inedite pentru el ale artei, ale culturii, ale civilizației occidentale, — definesc în Dinicu Golescu pe adevăratul creator al literaturii turistice românești și pe cel dintâi critic de artă al nostru.

JULIETA LASCAR LUPAȘCU

DESPRE INDICATOARELE TURISTICE

Călătorul care, mânat de îndemnuri turistice, cutreeră drumurile, în căutarea fermecatelor privelişti româneşti, se va fi oprit adesea în preajma vreunei troiţe, alături de o biserică, lângă ruinele unei cetăţi sau clădiri străvechi, căutând să descifreze în aceste preţioase urme ale trecutului, fapta zidită de istorie la temeliile lor.

Şi nu odată călătorul va fi plecat mai depart , fără să fi putut afla ce comoară lasă în urmă, cărei frânturi de istorie şi de artă i-a dăruit ceasul de cercetare, care e povestea locurilor lângă care s'a oprit.

Intr'adevăr nenumărate sunt urmele istorice presărate pe întinsul pământului românesc, pentru care interesul turistului se dovedeşte a fi dintre cele mai stăruitoare, dar asupra cărora nu poţi obţine nicio informaţie, în afară de ceeace ştiai mai dinainte.

In aparenţă izvoarele acestor informaţii, necesare pentru deplina înţelegere a locului cercetat, ar fi îndestulătoare.

In primul rând ghidul. Dar şi cele mai complete ghiduri de turism, dela noi sau de aiurea, lasă totuşi deoparte o seamă de monumente cari, deşi interesante prin vechimea sau frumuseţea lor, nu se bucură nicăeri de informaţia trebuitoare.

Al doilea mijloc de informare, ar fi ştirile cuprinse în însuşi monumentul cercetat, de pildă pisania unei biserici sau inscripţia săpată pe o cruce. Aceste texte originale nu sunt însă accesibile tuturor, deşi uneori fac farmecul călătorilor în grup din mijlocul cărora se iveşte de fiecare dată câte un criptograf isteţ, care suplineşte cu fantezia, lipsurile — justificate — ale erudiţiei sale.

In fine, informaţiile dela localnici. Dar, din proprie experienţă şi din mărturiile altora, se dovedeşte că rareori poţi obţine ştiri temeinice dela aceştia. Se pare că lipsa de perspectivă a celor din preajma lucrului cercetat micşorează şi interesul pentru el. Nu odată mi s'a întâmplat să aud din gura celor la care căutam o lămurire:

— Apăi, ruina asta de care întrebi matale, s'a pomenit aci de când mă ştiu eu. Cine ştie ce o fi. la, vre'o dărâmătură ca toate. O fi rămasă dela turci.

Aceste mărunte — dar onorabile — necazuri de drumeţ iscoditor, ne-am gândit că s'ar putea remedia printr'un istrument practic, poate costisitor, dar plin de folos.

Este vorba de un indicator turistic, care să se alăture fiecărui monument istoric sau artistic din România.

Acest indicator ar cuprinde în scurt, toate datele şi informaţiile demne de reţinut despre monumentul în speţă, prezentate într'o formă concisă, verificată de pricepători şi reprezentând un material cert, care să satisfacă setea de a şti a călătorului.

Formele pe care ar urma să le îmbrace acest indicator pot fi dintre cele mai variate.

S'ar putea de pildă folosi ideea *troiţei*, atât de caracteristică drumurilor româneşti, stilizată poate diferit după regiunile ţării sau concretizată într'un tip, acelaş pentru toate monumentele cărora li s'ar destina.

S'ar putea deasemenea recurge la elementul de care vorbeam mai sus: *pisania*, care ar împrumuta haina ei străveche acestui indicator modern. Asemenea modelului, indicatorul s'ar încorpora în clădire, respectând bineînţeles ansamblul arhitectonic sau pictural al locului.

Ca material, numai piatra ar asigura durata acestei pagini de ghid turistic destinată eternităţii. Marmoră sau granit, ea ar urma să primească o formă care să se îmbine armonios cu totul căruia îi va lămuri povestea.

Textul săpat în piatră, redactat în româneşte şi în încă două limbi de circulaţie continentală, ar urma să servească aceleaş informaţii atât drumeţului român cât şi străinului.

Imbinând într'o formă artistică bine aleasă un cuprins lămuritor interesant, acest indicator s'ar adauga ca un omagiu adus trecutului şi comorilor pe care ni le-a transmis, reprezentând totdeodată o lecţie de istorie vie, asimilată pe neştiute şi tocmai deaceea mai trainică în memoria tuturor.

E deja sine înţeles că până la aflarea mijloacelor pentru eventuala aplicare a acestei propuneri, care ar cădea în sarcina iniţiativei centrale de mare amploare, administraţiile locale s'ar putea însărcina cu îndeplinirea aceluiaş lucru, dar în mai mic. Astfel o simplă pancartă, executată din material mai durabil (d. ex. lemn îmbrăcat în tinichea), vopsită curat şi purtând un text scris modest, dar măcar fără greşeli de tipar, ar fi de mare folos. Fiecare prefectură, fiecare primărie, are în bugetul ei atâta cât să poată îndestula o cheltuială aproape neînsemnată şi multă lume ar fi mulţumită. Asupra textului ce se cuvine scris pentru fiecare caz în parte, s'ar da lămuriri chiar de către Oficiul de Turism, care ar aduna datele necesare şi ar asigura exactitatea lor.

Ştim că ,,România" pătrunde până în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. Ce bucuroşi am fi dacă în numerele viitoare am putea da numele primilor gospodari judeţeni sau comunali care ne-au cerut lămuririle de care vorbeam mai sus sau ne-au anunţat de instalarea indicatoarelor în ţinutul lor. Ar fi încă un semn bun al înnoirii noastre întru muncă.

Desigur, treaba astfel făcută ar fi numai provizorie. Aspectul mereu mai civilizat pe care-l ia ţara va trebui să se resfrângă cât mai curând şi asupra celor mai neînsemnate detalii, căci tocmai asupra lor cade accentul cel mai grav al civilizaţiei. Inaintea străinilor care nu vor întârzia să ne cerceteze frumuseţile, după marea biruinţă dela sfârşit, va trebui să ne arătăm demni de stimă până în cele mai neînsemnate mărunţişuri.

Până atunci să ne mulţumim însă şi cu puţin, dar să-l îndeplinim de îndată.

Şi poate că din această simplă propunere de acum, viitorul va putea face, la vremea potrivită, realizarea unei dorinţi a multora, împlinind o lipsă pe care fiecare din noi am simţit-o câte odată.

g. g. r.

TURISMUL ÎN RĂSBOIU

După cum era de aşteptat, războiul a modificat serios circulaţia turistică a întregului continent. Urmările conflictului se resimt pretutindeni în industria turistică a tuturor ţărilor, în deosebi prin reducerea însemnată a numărului călătorilor, împrejurare care a adus grave atingeri industriei hoteliere.

Redăm pe scurt câteva din notiţele statistice publicate la începutul acestui an în Italia şi Elveţia, două din ţările europene în care industria turistică, sub toate formele ei, deţine un rol de seamă în ansamblul economiei naţionale.

Astfel, din cifrele statistice oficiale rezultă că încasările turismului elveţian au scăzut în cursul anului trecut cu 22%. Totalul zilelor petrecute de călătorii străini în 1941 în Elveţia s'a redus la 13.000, faţă de 17.000, cifră la care se ridica în primul an de război. Numărul hotelurilor închise în Elveţia în cursul anului trecut a crescut dela 468 la 716. De unde înainte de război încasările industriei hoteliere elveţiene totalizau peste 300.000.000 fr. elv. ele au scăzut astăzi la 130,000.000 fr. elv. Proectul legii pentru asanarea acestor deficite n'a putut fi transformat în lege, din pricină că nu se pot încă întrevedea proporţiile în care vor creşte datoriile contractate de această industrie. Statul a luat totuşi o serie de măsuri, acordând deocamdată credite, pe cari le distribue însă în condiţii foarte severe.

In Italia, criza hotelieră e tot atât de accentuată. „Institutul de Reconstrucţie Industrială" a preluat asanarea industriei hoteliere care a suferit foarte mult de pe urma războiului. Astfel „Compania Italiană a Marilor Hoteluri" care înglobează numeroase hoteluri în marile centre turistice ale Italiei, a trebuit să închidă multe din ele, bilanţul societăţii înregistrând un însemnat deficit. Statul italian a acordat încă o eşalonare a plăţii impozitelor datorate de industria hotelieră, în acelaş timp luând pe seama sa o parte din întreprinderile cu bilanţ deficitar.

Pe de altă parte însă, cu toată situaţia atât de grea în care se găseşte turismul, toate statele profită intens tocmai de această perioadă, pe deoparte pentru a-şi organiza temeinic turismul intern, pe de alta pregătind pe îndelete terenul pentru desvoltarea pe care turismul internaţional o va cunoaşte la sfârşitul ostilităţilor.

Cât de justificate sunt aceste pregătiri gospodăreşti se poate înţelege dacă ne gândim la avântul pe care-l luase pretutindeni turismul în pragul războiului actual. Pe lângă aceasta nouile prietenii cimentate între naţiuni pe câmpul de luptă, şi care se vor continua pe câmpul înfăptuirilor pacinice; prezenţa atâtor milioane de oameni ce s'au mişcat în aceşti ani de război pe un spaţiu atât de vast şi de nou pentru fiecare, străbătând regiuni pe care n'au avut răgaz deajuns să le cunoască, în iureşul luptei, dar spre care se vor întoarce la încheerea păcii; avântul tot mai mare pe care-l vor lua după război organizaţiile de turism muncitoresc şi de tineret; iată tot atâtea împrejurări favorabile care vor asigura turismului inter-ţări o însemnată clientelă în viitor.

Deaceia ţările fericit înzestrate pentru turism fac încă de pe acum toate eforturile atât pentru menţinerea unei industrii atât de promiţătoare cât mai ales pentru perfecţionarea mijloacelor ei şi pentru ca acestea să poată intra în funcţiune îndată după încheerea păcii.

Astfel, printr'o lege promulgată în Ianuarie 1942 statul italian contribue cu 25—35% la investiţiile acelora care construesc, măresc sau îmbunătăţesc hoteluri, stabilimente hidrotermale, cabane alpine sau alte localuri de interes turistic. In acelaş timp statul avansează capitaluri cu o dobândă de 2½ % pe timp de 25 ani, condiţionând contribuţia sa de terminarea lucrărilor şi punerea în funcţiune a întreprinderilor în cel mult doi ani dela încetarea ostilităţilor.

Guvernul spaniol, printr'un decret din Martie 1942, autorizează „Banca de Credit Industrial" să acorde un împrumut de 25.000.000 pesetas industriei hoteliere, stimulând în felul acesta propăşirea turistică a ţării.

Pretutindeni se construesc, se amenajează, se creiază noui mijloace de exploatare turistică; iar problemele a căror rezolvări nu pot fi încă puse în practică, de pildă aceia a reconstrucţiei căilor de comunicaţie deteriorate de război, se concretizează sub formă de studii amănunţite care să poată fi aplicate imediat ce împrejurările o vor îngădui.

Acest exemplu ar trebui imitat pe dea'ntregul şi de România, ale cărei posibilităţi firesti asigură turismului un viitor strălucit, realizabil însă numai în măsura în care darurile naturale de care se bucură vor fi completate din vreme cu amenajările şi instalaţiile trebuitoare.

R.

OFICIUL TURISTIC GERMAN
DIN BUCUREŞTI

Oficiul Turistic German (Reichsbahnzentrale für den deutsche Reiseverkehr) s'a deschis în ziua de 7 Aug. 1941 fără nicio solemnitatea deosebită, dar conştient de importanta sa misiune pe care o are de îndeplinit în România. După ce situaţia actuală se va linişti, nu numai legăturile turistice româno-germane vor lua o mare desvoltare, dar Bucureştii vor deveni şi un important centru turistic între sud-estul şi vestul Europei.

Inainte de războiul mondial, propaganda turistică era aproape necunoscută în Germania, ca şi în celelalte ţări turistice dealtfel. Turiştii puteau călători, fără să întâmpine vreo greutate, trecând graniţele, dintr'o ţară în alta, de pe un continent pe altul. Pe vremea aceea şi Germania era o ţară foarte vizitată de turiştii străini. De peste tot, din ţările vecine sau de dincolo de mări, străinii veneau în grupuri compacte în Germania pentru a admira frumuseţile naturii şi instituţiile culturale, pentru a-şi găsi lecuire în localităţile balneare şi climatice, sau pentru a cunoaşte mai de aproape viaţa muzicală şi teatrală a Reichului. Pe lângă aceştia, care călătoreau ca turişti, mai veneau şi un mare număr de oameni de afaceri, atraşi de industria desvoltată, de expoziţii şi târguri.

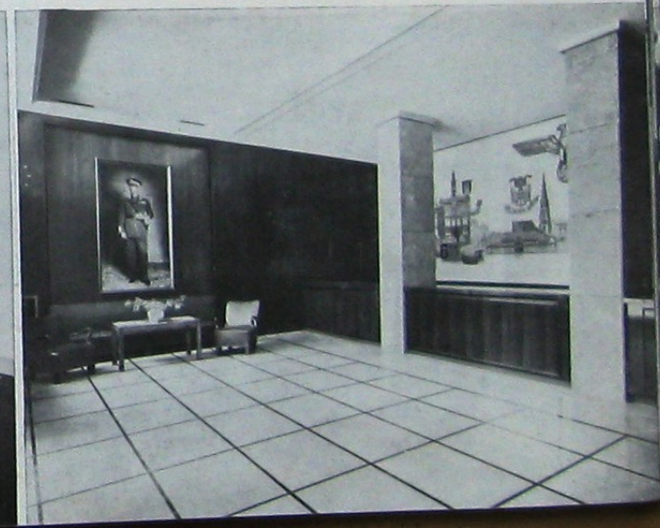

In momentul de față nu există stat în lume, care să fie mai convins de necesitatea unei propagande puternice și eficace, ca Germania național socialistă. Nici un alt stat nu este pătruns atât de puternic de importanța economică și culturală a vizitelor străinilor, ca cel de al III-lea Reich. Fiecare vizitator străin trebue să ia cu el impresia adevărată a activității Germaniei și a felului ei de a fi. *Iată cauza pentru care Germania național socialistă, consideră propagarea turismului ca una din misiunile sale capitale.*

Propaganda turistică germană în străinătate este făcută de instituțiile Oficiului Turistic German (Reichsbahnzentrale für den deutschen Reiseverkehr), care posedă o mare rază de acțiune și o bogată aparatură de organizații. RDV (Oficiul Turistic German) cu cele 42 de reprezentanțe în cele mai importante centre ale lumii, dispune de toate mijloacele necesare pentru a duce la îndeplinire această misiune a sa.

Oficiul Turistic German din București nu este un biurou de voiaj ci unul de turism, unde cei ce doresc a face o călătorie în Germania primesc toate informațiile necesare în legătură cu această călătorie. Funcționari special pregătiți dau lămuriri asupra tuturor chestiunilor în legătură cu călătoriile, târgurile, expozițiile, viața culturală și economică, precum și sfaturi asupra localităților balneare și climatice, dispunând în acelaș timp de o bogată arhivă de prospecte ale tuturor orașelor, localităților și hotelurilor din Reich. Serviciul de presă al Oficiului Turistic German din București editează zilnic un buletin de presă cuprinzând toate actualitățile turistice, sociale, economice, științifice, medicale, tehnice etc., și afară de aceasta în fiecare săptămână câte un buletin cultural și sportiv care relatează ultimele informații însemnate din Reich. O bogată arhivă de fotografii de turism și de pe front stă la dispoziția cotidianelor românești din Capitală și provincie. Pentru ca publicul să poată urmări ultimele evenimente, Oficiul Turistic German a instalat în Capitală și în diferite localități din provincie vitrine cu fotografii, unde sunt expuse imagini

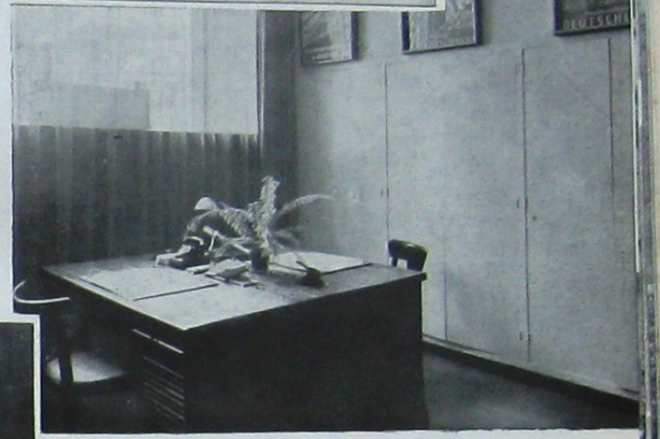

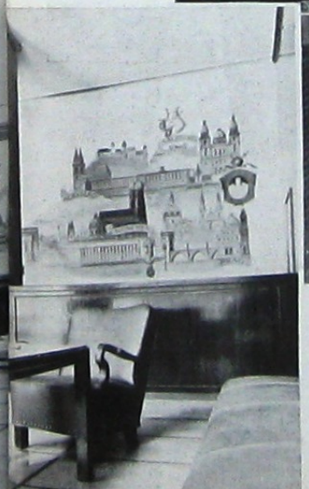

din viața Reichului care sunt mereu schimbate. Vitrinele aranjate cu mult gust, cuprinzând decorații și modele din cele mai expresive, înfățișează turismul, industria, arta, cultura și știința germană.

Filmele documentare și culturale ale Oficiului Turistic German, care sunt prezentate publicului românesc înfățișează regiunile cele mai pitorești din Germania, viața Reichului, civilizația, arta germană, etc.

Azi, în plin război, într'o vreme când turismul întâmpină greutăți și propaganda turistică se manifestă mai puțin, Oficiul Turistic German și-a propus ca imediat după isbucnirea războiului, activitatea acestuia să aibă un caracter de politică culturală. Mai ales acum când relațiile de prietenie dintre România și Germania sunt cimentate prin frăția de arme, considerăm că datoria capitală a Oficiului Turistic German este aceia de a face ca poporul român să cunoască, pe cât este posibil, frumusețile turistice și spirituale ale Germaniei.

STANDUL O.N.T. LA TÂRGUL DIN MILANO 1941

Ca în fiecare an, Oficiul Național de Turism a participat și în primăvara 1941 la Târgul de Mostre din Milano, organizând în pavilionul României un stand turistic în care au fost prezentate numeroase fotografii, diorame, obiecte de artă populară etc., ilustrând pitorescul atât de variat al României turistice.

STANDUL O.N.T. LA TÂRGUL DIN LIPSCA 1941

Continuând o tradiție începută încă din 1936, Oficiul Național de Turism nu a lipsit nici în toamna anului trecut dela Târgul de Mostre din Lipsca.

A fost organizat un mare stand turistic realizând în fotografii și panouri decorative, o prezentare cuprinzătoare a aspectelor caracteristice ale țării. Cu acest prilej s'a difuzat un bogat material documentar turistic.

Standul a fost cercetat de un foarte mare număr de vizitatori străini.

EXCURSII ÎN ŢARĂ PENTRU OFIŢERII GERMANI

In lunile Mai și Iunie 1941, Oficiul Național de Turism a organizat pentru ofițerii unor unități din Misiunea Militară Germană câteva excursii de prezentare a țării și poporului român.

Străbătând Carpații prin Valea Oltului, până la Sibiu trecând pe la Făgăraș dealungul munților și reîntorcându-se prin Valea Prahovei, ofițerii germani au putut să cunoască astfel câteva din cele mai frumoase aspecte turistice ale României.

Reportajul fotografic din aceste pagini prezintă câteva imagini din aceste excursii.

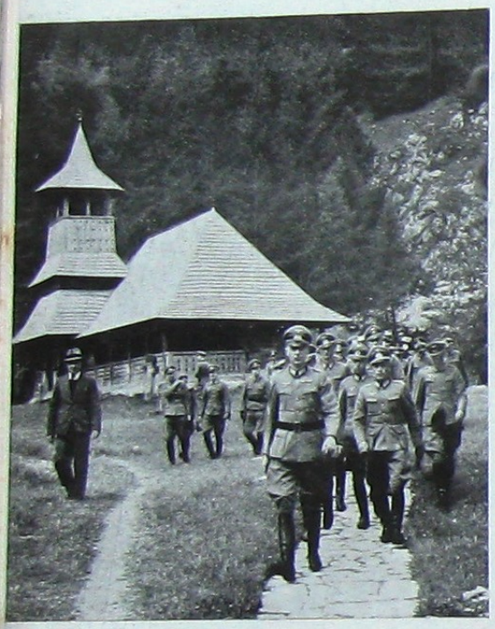

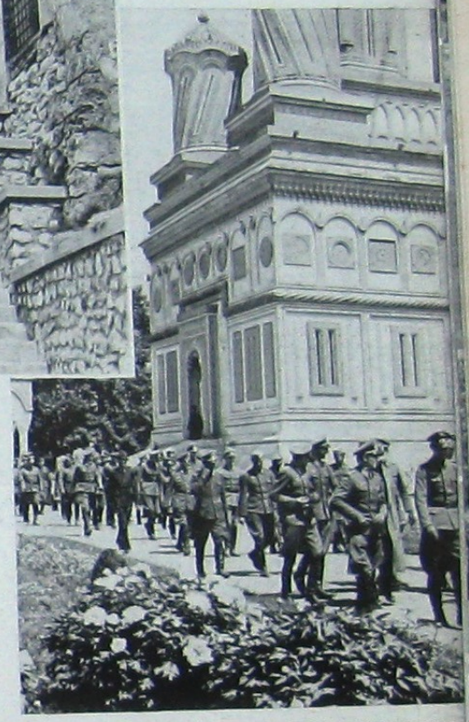

EXPOZIŢIA „CROAŢIA ÎN IMAGINI"

In luna Aprilie 1942, cu prilejul aniversării independenţei Statului Croat, s'a organizat expoziţia *„Croaţia în imagini"*, închinată prezentării frumuseţilor turistice şi etnografice ale Croaţiei.

Numeroase şi excelente fotografii redând privelişti, oraşe, tipuri pitoreşti din toate regiunile ţării, completate cu frumoase panouri decorative în culori, litografii, afişe, au dat ocazie publicului românesc să cunoască şi să aprecieze la adevărata valoare farmecul specific al acestei minunate ţări de turism care este Croaţia.

In vitrine au fost expuse publicaţii de artă, traduceri în limba croată din autorii români, specimene de artă populară, care, împreună cu câteva fotografii de pe frontul împotriva bolşevismului unde soldaţii croaţi luptă eroic, au întregit imaginea Statului Croat de astăzi.

Deschisă în prezenţa Domnului Vice-Preşedinte al Consiliului de Miniştri, Profesor Mihail Antonescu, a Domnului Branco Benzon, Ministrul Croaţiei la Bucureşti, a Domnului Profesor Alexandru Marcu, Ministru Subsecretar de Stat al Propagandei şi a numeroase alte personalităţi, expoziţia *„Croaţia în imagini"* a fost vizitată de un foarte numeros public.

VIZITA SCRIITORILOR SLOVACI IN ROMÂNIA

Un grup de scriitori slovaci invitaţi ai Ministerului Propagandei Naţionale şi ai Societăţii Scriitorilor Români, au vizitat România, în luna Mai. Cu acest prilej oaspeţii au cercetat, printre alte instituţii de cultură ale ţării, Muzeul de Artă Naţională „Regele Carol I", oprindu-se cu interes la fiecare din produsele artei poporane româneşti.

VIZITE LA MINISTERUL PROPAGANDEI NAŢIONALE

Domnul Profesor Alexandru Marcu, Ministru Subsecretar de Stat al Propagandei Naţionale şi Domnul Alexandru Bădăuţă, Secretarul General al acestui Departament au primit în primăvara şi vara acestui an la Ministerul Propagandei Naţionale: delegaţiile ţăranilor transnistrieni, corurile sătesti din ţinuturile desrobite ale Basarabiei, Bucovinei şi Transnistriei, delegaţia căminului cultural din comuna Voila-Făgăraş, corul căminului din Ghelar-Hunedoara, etc. cari au venit să aducă mărturia recunoştinţei lor pentru opera de ridicare a nivelului cultural al satelor româneşti întreprinsă de Ministerul Propagandei Naţionale.

VIZITA GAZETARILOR ITALIENI IN ROMÂNIA

Invitaţi de Ministerul Propagandei Naţionale pentru o excursie de studii în România, un număr de 12 gazetari italieni ne-au vizitat ţara în luna Iunie a acestui an.

Pentru aceşti oaspeţi Oficiul Naţional de Turism a organizat două mari excursii, una la Mânăstirile din Bucovina, cealaltă în Transilvania şi pe Valea Prahovei.

După ce vizitaseră Odessa şi câmpurile de bătălie din Basarabia recucerită, gazetarii italieni au fost întâmpinaţi pe plaiurile Bucovinei, la mândrele ctitorii voevodale ale Voroneţului, Suceviţei, Putnei, etc., de miile de ţărani în înfloritul port bucovinean, veniţi să mărturisească omagiul lor pentru Italia şi pentru reprezentanţii săi.

Reîntorşi în Capitală, oaspeţii au pornit apoi spre Transilvania, spre locurile unde sunt depozitate dovezile străvechi ale romanităţii noastre şi temeiurile sfinte ale permanenţei noastre istorice, Sarmisegetuza, Haţeg, Răşinari, Sălişte, etc., reîntorcându-se prin Valea Prahovei.

Gazetarii italieni au părăsit ţara dupăce, în răstimpul petrecut în mijlocul poporului român, au avut prilejul să cunoască îndeaproape sufletul românesc, ramură viguroasă a marelui trunchiu latin, şi totdeodată adevărata faţă a României de azi ca şi jertfele sale pentru Europa de mâine.

Stânga: SOSIREA IN CAPITALĂ A GAZETARILOR ITALIENI; VIZITAREA CHIŞINĂULUI.

Dreapta: PRIMIREA LA MÂNĂSTIREA GURA-HUMORULUI; VIZITAREA MÂNĂSTIREI; PRIMIREA LA M-REA SUCEVIŢA; VIZITAREA MÂNĂSTIREI.

SOSIREA LA HAŢEG; VIZITAREA AMFITEATRULUI DELA SARMISEGETUZA; IN HORĂ LA SARMISEGETUZA; VIZITA LA SĂLIŞTE.

EXPOZIŢIA DE ICOANE VECHI ROMÂNEŞTI PE STICLĂ

DIN COLECŢIA I. C. IOANIDU

Deschisă la 17 Iulie pentru numai 2 săptămâni şi prelungită până la sfârşitul lunei August, în urma succesului obţinut, Expoziţia de icoane vechi româneşti pe sticlă organizată de Oficiul Naţional de Turism a înlesnit publicului românesc primul contact cu această artă, atât de puţin cunoscută, a iconarilor-români din Ardeal.

Din numeroasele şi alesele icoane prezentate, cercetătorul a putut avea o privire de ansamblu asupra unui din cele mai interesante domenii de folklor românesc, admirând totdeodată în fiecare exemplar expus primitivitatea fermecătoare a desenului, prospeţimea culorilor, bogăţia decorativă a temelor iconografice, puterea de expresie plastică a iconarului-ţăran, calităţi ce oglindesc vitalitatea unui popor care a găsit întotdeauna în credinţă, în tradiţie, în artă, reazemul permanent al vieţei şi fiinţei lui naţionale.

Deschiderea expoziţiei s'a făcut în prezenţa Domnului Prof. Alexandru Marcu, Ministru Subsecretar de Stat al Propagandei şi a numeroase personalităţi române şi străine.

INFORMAŢII

■ In urma intervenţiilor O.N.T., Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării a aprobat şi a repartizat supracote de zahăr şi ulei comestibil, următoarelor staţiuni balneo-climatice: Aurora Banatului, Băile Herculane, Bazna, Buziaş, Carmen-Sylva, Eforie, Gioagiu, Govora, Lipova, Ocna Mureşului-Uioara, Ocna Sibiului, Olăneşti, Păltiniş, Predeal, Pucioasa, Sinaia, Slănicul Moldovei, Slănic Prahova, Stâna de Vale, Techirghiol, Vatra Dornei şi Vulcana.

■ Buletinul Comisiunii Monumentelor Naturii publică un tablou de rezervaţiuni şi exemplare de plante decretate monumente naturale, care se adaugă la tabloul vechiu.

REZERVAŢII

44). Rezervaţia Slătioara în Bucovina (Păd. Slătioara, păd. Giumalău şi golul alpin Teodorescu), în suprafaţă de 609,29 ha, ocrotită pentru motivul stării naturale străbune.

45). Rezervaţia Şesul Craiului (com. Poşaga de sus, jud. Cluj-Turda) în suprafaţă de 7 jug. ocrotită pentru flora sa specială (saponaria belidifloria, arctostaphylos uva ursi, etc.).

EXEMPLARE DE PLANTE

10. Cinci stejari seculari la M-rea „Dintr'un lemn" jud. Vâlcea, ocrotiţi pentru vechimea lor.

11. Trei stejari seculari la M-rea Ghighiu, jud. Prahova, ocrotiţi pentru acelaş motiv.

■ In localul Palatului Cultural din Timişoara, Oficiul Local de Turism al acelei staţiuni a organizat o expoziţie de fotografii turistice, între 15—31 August, a. c.

■ Cu începere dela 13 August a. c., călătorii care utilizează trenurile automotoare M. 31—32 între Sinaia şi Braşov vor beneficia de 50% reducere atât asupra preţului biletului de tren de persoane cât şi asupra suplimentului pentru tren accelerat. Costul tichetului pentru rezervarea locurilor pe această distanţă va fi de 70 lei.

Aceste reduceri se vor aplica eliberându-se la plecare ½ bilet de tren de persoane, ½ supliment de tren accelerat precum şi un tichet pentru rezervare de loc în tren rapid de 70 lei, fără a se mai emite plic de identitate.

Atât staţia de plecare cât şi staţia de destinaţie poate fi oricare din cele unde opresc aceste trenuri între Sinaia, şi Braşov, ambele inclusiv.

■ Băile Bugaz intrând în zona de apărare a litoralului basarabean, nu se mai permite vizitatorilor accesul la plaje cu atât mai mult cu cât şi Sanatoriul Maritim din Bugaz s'a mutat la Agigea.

In consecinţă, nu se vor mai elibera bilete cu plicuri de identitate călătorilor care doresc a merge la Băile dela Bugaz.

Celor ce vor solicita bilete spre a merge la Sanatoriul maritim Bugaz, li se vor emite bilete şi plicuri de identitate pentru Agigea.

■ Intre Constanţa şi Techirghiol au mai fost puse în circulaţie, începând cu data de 12 Iulie 1942, două perechi de trenuri automotoare.

■ Pe traseul Tg. Ocna — Băile Slănic au fost repuse în circulaţie începând cu data de 24 Iunie 1942 autobusele C.F.R. executând câte două perechi de curse zilnic, şi având legătură cu trenurile care sosesc şi pleacă din Tg. Ocna.

■ In sezonul balnear al anului curent sunt deschise stabilimentele de băi minerale în următoarele staţiuni balneare:

BAZNA — Jud. Târnava Mică.
Stabilimentul balnear „Baia la putina de sus"
Stabilimentul balnear „Baia de sus"
Stabilimentul balnear „Baia Centrală"
Stabilimentul balnear „Baia de nămol la liber"
Stabilimentul balnear „Baia în bazin liber"

BUZIAŞ — Jud. Timiş-Torontal
Stabilimentul balnear „Phönix"
Stabilimentul balnear „Feruginoase"
Stabilimentul balnear „Hidroterapie"

EFORIE — Jud. Constanţa.
Stabilimentul balnear de băi reci de nămol

GOVORA — Jud Vâlcea.
Stabilimentul balnear „Soc. Govora-Călimăneşti"

Băile HERCULANE — Jud. Severin.
Stabilimentul balnear „Regina Maria
Stabilimentul balnear „Elisabeta"
Stabilimentul balnear „Ileana"
Stabilimentul balnear „Dragalina"
Stabilimentul balnear „Hercule"
Stabilimentul balnear „Carmen-Sylva"
Stabilimentul balnear „Hidroterapie"

LIPOVA — Jud. Timiş-Torontal.
Stabilimentul balnear „S. A. Lipova"
Funcţionarilor publici li se acordă o reducere de 20% din costul băilor.

MONEASA — Jud. Arad.
Stabilimentul balnear „Moneasa"

OCNELE MARI — Jud. Vâlcea.
Stabilimentul balnear „Ocnele Mari"
Stabilimentul balnear „Ocniţa"

OCNA SIBIULUI — Jud. Sibiu.
Stabilimentul balnear „Ocna Sibiului" (proprietatea Statului)

OLĂNEŞTI — Jud. Vâlcea.
Stabilimentul balnear „Soc. Olăneşti"

SĂCELU — Jud. Gorj.
Stabilimentul balnear local.

SLĂNICUL MOLDOVEI — Jud. Bacău.
Stabilimentul balnear „Hotel Racoviţă"

SLĂNIC — Jud. Prahova.
Stabilimentul balnear „Baia Roşie"
Stabilimentul balnear „Baia Baciului"

TECHIRGHIOL — Jud. Constanţa.
Stabilimentul balnear „N. Simionescu"
Stabilimentul balnear „Hagi Panteli"
Stabilimentul balnear de băi reci al Primăriei Techirghiol

VATRA-DORNEI — Jud. Câmpulung.
Stabilimentul balnear Nr. 1 al Fondului Bisericesc.

■ Tarifele şi orariile liniilor aeriene exploatate de Soc. LARES în actualul sezon sunt următoarele:

Linii interne

Linia 2111 — Bucureşti—Iaşi—Chişinău—Tiraspol
Avion: Lockheed 10. Serviciu trisăptămânal.
Cu începere dela 7 Iulie 1942.

Marţi—Joi—Sâmbătă			
7,30 pl.	Bucureşti	sos.	17,35
9,00 sos.	Iaşi	pl.	16,05
		sos.	15,55
9,35 sos.	Chişinău	pl.	15,30
		sos.	15,20
10,05 sos.	Tiraspol	pl.	15.00

Costul biletului simplu lei 4370.

Linia 2113 — Bucureşti—Craiova—T. Severin—Timişoara.
Avion: Lockheed 10. Serviciu trisăptămânal.
Cu începere dela 15 Iunie 1942.

Luni — Miercuri — Vineri		Marţi — Joi — Sâmbătă	
15,00 pl.	Bucureşti	sos.	10.05
15,50 sos.	Craiova	pl.	9,15
16,00 pl.		sos.	9,05
16,30 sos.	T-Severin	pl.	8,35
16,40 pl.			8,25
17,35 sos.	Timişoara	pl.	7,30

Costul biletului simplu lui 4.300.

Linia 2113 bis. — Timişoara—Arad.
Avion: Lockheed 10. Serviciu trisăptămânal.
Cu începere dela 15 Iunie 1942.

Luni — Miercuri — Vineri		Marţi — Joi — Sâmbătă	
17,45 pl.	Timişoara	sos.	7,05
18,05 sos.	Arad	pl.	6,45

Costul biletului simplu lui 500.

Linia 2115 — Bucureşti—Constanţa.
Avion: Lockheed 14. Serviciu trisăptămânal.
Cu începere dela 2 Iulie 1942.

Marţi — Joi — Sâmbătă			
9.00 pl.	Bucureşti	sos.	18,25
9,55 sos.	Constanţa	pl.	17,30

Costul biletului simplu lei 2.0001.

Linia 2116 — Bucureşti—Galaţi—Cernăuţi.
Avion: Lockheed 10 şi Lockheed 14 Serviciu trisăpt.
Cu începere dela 6 Iulie 1942.

Luni — Miercuri — Vineri			
7,30 pl.	Bucureşti	sos.	17,35
8,25 sos.	Galaţi	pl.	16,40
8,35 pl.		sos.	16,30
10,05 sos.	Cernăuţi	pl.	15,00

Costul biletului simplu lei 4.670.

Linia 2117 —Bucureşti—Sibiu—Arad.
Avion: Lockheed—10. Serviciu trisăptămânal.
Cu începere dela 5 Mai 1942.

Marţi — Joi — Sâmbătă		Luni — Miercuri — Viner	
15.00 pl.	Bucureşti	sos.	9,50
16,10 sos.	Sibiu	pl.	8,40
16,20 pl.		sos.	8,30
17.20 sos.	Arad	pl.	7,30

Costul blietului simplu lei 4.700.

Linii externe

560

Bucureşti—Belgrad—Zagreb—Veneţia—Milano
Avioane: Lockheed 10 şi Lockheed 14.
Serviciu trisăptămânal. Exploatare: L.A.R.E.S.
Cu începe e dela 1 Iulie 1942.

Luni — Miercuri — Vineri		Marţi — Joi — Sâmbătă	
9.00 pl.	Bucureşti	sos.	16.00
11.00 sos.	Belgrad	pl.	14.00
11,25 pl.		sos.	13.35
13.00 sos.	Zagreb	pl.	12.00
13,20		sos.	11,40
14,40 sos.	Veneţia	pl.	10,20
15,25 pl.		sos.	9,30
16,40 sos.	Milano	pl.	8,15

Costul biletului simplu lei 12,400.

Linia: 1370 117. — Bucureşti—Arad—Budapesta—Wiena—Praga—Berlin.
Avioane: Douglas DC-3 şi Junkers Ju 52.
Serviciu zilnic fără Duminică.
Exploatare: *Lares-Deutsche Lufthansa — Malert.*
Cu începere dela 1 Aprilie 1942.

8,00 pl.	Bucureşti	sos.	18,00
10,20 sos.	Arad	pl.	15,55
10,40 pl.		sos.	15,35
11,40 sos.	Budapesta	pl.	14,35
12,05 pl.		sos.	14,15
13,10 sos.	Wiena	pl.	13,15
13,50 pl.		sos.	12,35
15,00 sos.	Praga	pl.	11,25
15,15 pl.		sos.	11,10
16,25 sos.	Berlin	pl.	10.00

1. Aterisarea la Arad: Luni, Miercuri, Vineri.
2. Aterisarea la Arad: Marţi, Joi, Sâmbătă.
Costul biletului simplu lei 11,400.

Linia 2101. — Bucureşti—Salonic—Atena.
Avioane: Lockheed 10 şi Lockheed
Serviciu trisăptămânal. Exploatare: LARES.
Cu începere dela 1 Iulie 1942.

Luni — Miercuri — Vineri			
8,30 pl.	Bucureşti	sos.	18,30
10,00 sos.	Sofia	pl.	17,00
10,20 pl.		sos.	16,40
11,25 sos.	Salonic	pl.	15,35
11,45 pl.	Salonic	sos.	15,15
13,00 sos.	Atena	pl.	14,00

Costul biletului simplu lei 9.000.

Linia 2115 — Bucureşti—Constanţa—Odessa.
Avion: Lockheed 14 Serviciu trisăptămânal
Cu începere dela 1 August 1942.

Marţi — Joi — Sâmbătă			
9.00 pl.	Bucureşti	sos.	18,35
9,50 sos.	Constanţa	pl.	17,45
10,15 pl.		sos.	17,20
11,35 sos.	Odessa	pl.	16,00

Costul biletului simplu lei 5.700.

DIN GERMANIA

Nou tip de vas fluvial. — De curând a fost pus în serviciu pe Dunăre, pe traseul Passau-Wiena, un nou tip de vas fluvial, de mare randament economic. Vasul este lung de 76 m., larg de 8,5, m şi are un pescaj mediu de 1,5 m. având o capacitate de 550 tone şi fiind înzestrat cu două motoare Sulzer care îi imprimă o iuţeală de peste 20 km. pe oră.

Nava poate transporta cca. 1500 călători şi o cincime din tonajul util pentru aprovizionarea de bord. Pe bord în afară de o mare sală de mese, mai sunt diferite camere pentru călători şi câteva cabine.

Mulţi călători preferă aceste vase în locul căilor ferate, deoarece permit să se efectueze o călătorie mai comodă şi mai puţin costisitoare. Alte nave de acelaş tip vor fi puse în serviciu pe alte trasee ale fluviului.

Marea expoziţie dela Munchen. — Pentru a treia oară, oraşul München este şi anul acesta centrul de atracţie al artei germane; întocmai ca în ceilalţi ani din războiul actual, s'a organizat şi anul acesta *marea expoziţie a artei germane.*

Au expus 680 de artişti şi pictori germani, care se prezintă publicului cu peste 1260 opere din domeniul artelor plastice şi grafice.

Numărul vizitatorilor din primele două săptămâni a depăşit cifra de 100.000, ceiace reprezintă un succes cu totul neobişnuit în domeniul expoziţiilor de artă.

In acelaş interval de timp au fost vândute 300 de tablouri şi opere plastice în valoare de două milioane mărci.

Din activitatea Institutului Hermann Esser. — La Frankfurt am Main se va înfiinţa în curând un muzeu al restaurantelor din Reich, cu colecţii interesante din acest domeniu. Muzeul acesta va fi întregit de Institutul Hermann Esser. Inceputul a şi fost realizat. In momentul de faţă există mai multe vitrine, împodobite cu diferite obiecte, în special de sticlărie şi porţelan, pentru băut şi servit.

Un capitol important îl ocupă figurile artistice lucrate din diferite epoci, pentru decorarea intrării restaurantelor şi bodegilor. Numeroase documente au fost deasemeni achiziţionate de Institut.

Pentru viitor s'a întocmit planul unui restaurant model în Frankfurt, care să înfăţişeze progresele Germaniei în arta găzduirii, ceiace este foarte important pentru cunoaşterea progreselor turismului german.

DIN ITALIA

Proectul unui canal Dunărea-Adriatica cu un tunel de 30 km. lungime sub munţii Carst. — In cadrul nouei ordine politice din Balcani s'a luat în discuţie proectul unei legături între Dunăre şi Adriatica, pentru a se lega comunicaţiile fluviale ale Padului cu cele ale Dunării. In legătură cu acest proect s'a studiat şi cursul noului canal fluvial, care ar porni dela gura fluviului Isonzo, care este legată cu reţeaua fluvială venetiană prin canalul litoral şi ar urma fluviul Vipacco atingând printr'o serie de instalaţiuni de stăvilare o înălţime de 300 m peste nivelul mării.

In continuare se va construi un tunel de aproape 30 km. lungime care va străpunge munţii Karst şi va ieşi la Veronico de pe partea situată în valea fluviului Sava, unde canalul va da în fluviul Fiumarea dela Lubliana, un afluent al fluviului Sava. De aici navigaţia va folosi fluviul Sava până la Dunăre.

DIN FRANTA

Problema turismului ocupă actualmente cercurile conducătoare franceze care vor să reorganizeze turismul pe baza unei centralizări a conducerii şi pe baza unei colaborări între Stat şi iniţiativa privată.

Pentru coordonarea activităţii celor 3 organe turistice existente: ,,Comisariat Géneral du Tourisme'', ,,Office National du Tourisme'', şi ,,Comité Central d'Expansion du Tourisme'' se va creea un Minister al Turismului care va organiza turismul pe baze corporative însă sub Direcţia Statului. Se vor alcătui trei comitete: 1. Hotelurile; 2. Agenţiile de voiaj; 3. Localităţile balneo-climatice, în care se va îngloba şi coordona activitatea de până acum a Touring-Clubului Francez, Clubului Alpin, şi ,,Union Française des Syndicats d'Initiative'', etc. precum şi a tuturor întreprinderilor de transport pe apă, în aer şi pe căile ferate. Ca lucrări preparatorii s'a publicat deocamdată un cod corporativ pentru industria hotelieră care prevede cum trebuie organizată conducerea hotelurilor, mutarea de personal, instruirea lui etc. Restul se caută a fi îndeplinit chiar înaintea restabilirii condiţiilor normale de existenţă.

DIN SLOVACIA

Protejarea turismului. — Din pricina scăderii mişcării turistice în Slovacia, Guvernul a trebuit să vie cu noi măsuri de protejare a întreprinderilor din staţiunile termale şi climatice şi a decis să acorde un moratoriu pentru toate datoriile ipotecare ale acestor întreprinderi până la 1 Octombrie 1942.

Totuşi aceste întreprinderi vor continua să plătească lunar o dobândă de 3% asupra datoriilor intrate în moratoriu.

DIN CROATIA

Agenţia de voiaj a Statului Croat ,,Croaţia-Put'' a fost fondată cu un capital de acţiuni de 2.000.000 kuna.

DIN TURCIA

Proprietarilor de hoteluri de naţionalitate străină din Turcia li s'a impus printr'o deciziune să predea hotelurile într'un termen de 6 luni deoarece pe viitor proprietarii de hoteluri vor fi numai de naţionalitate turcă.

Pentru ameliorarea industriei hoteliere Turcia a făcut apel la specialişti din Elveţia care actualmente sunt fără lucru din cauza războiului.

Profitând de faptul că se află în afara actualului conflict, statul turc foloseşte aceste circumstanţe pentru a da un mare avânt turismului. Pe această cale se speră în redresarea balanţei economice a Turciei, care este deficitară. Printre alte măsuri de reorganizare turistică, s'a întemeiat din iniţiativa statului o şcoală hotelieră la Istambul.

VERIFICAT 2007

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM

O.N.T.

BIROUL DE VOIAJ

INFORMAȚIUNI
BILETE DE CĂLATORIE
REPREZENTANȚA
„MITROPA"

BUCUREȘTI — CALEA VICTORIEI
PALATUL FUNDAȚIEI CAROL I.

TELEFOANE: 4.27.25; 5.34.77

„ROMANIA"

SOCIETATE COMERCIALĂ DE TURISM S. A. R.

CEA MAI PUTERNICA ORGANIZAȚIE
ROMANEASCA DE TURISM

CĂLĂTORII ȘI ESCURSII
INDIVIDUALE ȘI COLECTIVE
ESCURSII PERIODICE
CURE FORFETARE

CENTRALA BUCUREȘTI — STRADA DOAMNEI, 1
AGENȚII IN TOATĂ LUMEA

TIPĂRIT ÎN ATELIERELE S. A. R. „CARTEA ROMÂNEASCĂ" DIN BUCUREȘTI B-DUL REGELE CAROL I, Nr. 3 - REG. COMERȚULUI Nr. 311/935 SOC. ILFOV, ÎN LUNA SEPTEMVRIE 1942.

Mobiloil

VACUUM OIL COMPANY
S. A. d. R.

Rafinează uleiuri minerale pentru scopuri determinate şi condiţiuni de lucru variabile. Calitatea lor este recunoscută în toată lumea şi apreciată de specialişti.

CONSULTAŢI SERVICIUL NOSTRU TEHNIC